

A hazánkban előforduló és az ismertebb külföldi hangyafajok magyar nevei

CSATHÓ ANDRÁS ISTVÁN^{1*}, GALLÉ LÁSZLÓ^{2,3}, LŐRINCZI GÁBOR²,
TARTALLY ANDRÁS⁴, BÁTHORI FERENC⁵, KOVÁCS ÉVA⁶, MAÁK ISTVÁN^{2,7},
MARKÓ BÁLINT⁸, MÓDRA GÁBOR², NAGY CSABA⁹, SOMOGYI ANNA ÁGNES^{4,10}
és CSŐSZ SÁNDOR^{5,11}

¹Független kutató, 5830 Battonya.

²Szegedi Tudományegyetem, Ökológiai Tanszék, 6726 Szeged, Közép fasor 52.

³Szegedi Tudományegyetem, Interaktív Természetismereti Tudástár, 6722 Szeged, Boldogasszony sgt. 6.

⁴Debreceni Egyetem, Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

⁵Ökológiai Kutatóközpont, ÖBI Evolúciós Ökológia Kutatócsoport, 2163 Vácrátót, Alkotmány út 2–4.

⁶Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, 6000 Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19.

⁷Állattani Múzeum és Intézet, Lengyel Tudományos Akadémia, 00-679 Varsó, Wilcza u. 64., Lengyelország

⁸Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet,
400006 Kolozsvár, Klinikák u. 5–7., Románia

⁹Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kertészettudományi Intézet, Gyümölcsstermesztési Kutatóközpont,
1223 Budapest, Park u. 2.

¹⁰Magyar Természettudományi Múzeum, 1088 Budapest, Baross u. 13.

¹¹MTA–ELTE–MTM Ökológiai Kutatócsoport, 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/C.

*E-mail: csatho@novenynev.hu

Kivonat. A hangyák (Hymenoptera: Formicidae) a fajszámuk, az egyedszámuk, a fejlett társas viselkedésük és az ökológiai hatásuk tekintetében egyaránt kiemelkedő jelentőségű rovarcsoport. Gyakoriságuk és társas szerveződésük okán a szakma és a laikus közönség tagjai gyakorta említik őket, akár nemzetség- vagy faji szinten. Ennek ellenére a hangyáknak a mai napig nem készült letisztult magyar névjegyzéke. A fajok, nemzetségek elnevezései gyakran esetlegesek voltak, még a hazánkban előforduló fajok jelentős része sem rendelkezett magyar névvel. Munkánk célja egy egységesen használható, korszerű, ugyanakkor a hagyományos neveket is a lehetőségekhez mérten – legalább valamely részletében – megtartó, szakmai és nyelvi szempontból egyaránt megfelelő névjegyzék elkészítése volt. A hazai hangyafajok tekintetében a jegyzékünk teljességre törekvő (126 faj). A külföldi fajok (238 faj) esetében tanulmányunk a magyar nyelvű tudományos és ismeretterjesztő közleményekben leginkább megjelenő, nevezetesebb, jellegzetesebb fajokat tartalmazza, továbbá a hobbihangyataratók által gyakrabban tartott fajok neveit is feltüntettük. Kitértünk néhány nevezetesebb fosszilis hangyafajra és -csoportra is (10 faj). A fajokon túl a magasabb rendszertani egységek – családsorozat (superfamilia), család (familia), alcsalád (subfamilia), tribusz (tribus), nemzetség (genus), és néhány helyen alnemzetség (subgenus) – esetében is tartalmazza az egyes csoportok tudományos neveit, és azok javasolt magyar megfelelőit. Munkánk során kísérletet tettünk minden hangyafaj és a hangyafélék családjába tartozó magasabb rendű rendszertani egység esetében a tudományos és az ismeretterjesztő közleményekben megjelent magyar szaknyelvi megnevezések minél teljesebb körű összegyűjtésére is, tanulmányunk egyúttal ezt a teljességre törekvő névjegyzetünket is tartalmazza.

Kulcsszavak: hártýásszárnyúak, Hymenoptera, magyar nevezéktan, névjegyzék, szaknyelv

Bevezetés

A hangyák (hangyafélék – Formicidae) a gyakoriságuk, az euszociális életmódjuk és a környezetre gyakorolt hatásuk miatt meghatározó szerepet töltenek be a szárazföldi életközösségekben. A hangyák kitüntetett jelentőségét jól példázza, hogy egyes becslések szerint a szárazföldek teljes állatbiomasszájának mintegy egyötödét ez a rovarcsoport adja (FITTKAU & KLINGE 1973, CSÖSZ 2019a, 2019c). Különleges életmódjuk, egyedszámuk és az ökológiai rendszerekben betöltött központi szerepük miatt kiemelt figyelmet kapnak mind a kutatók, mind pedig a laikusok részéről.

A hangyák közismert rovarok, általános ismertségükre utal, hogy szólásokban, közmondásokban is gyakran szerepelnek. Régi korok óta a szorgalom egyfajta jelképeinek számítanak (vö.: „hangyaszorgalmú” kifejezés). Még a mesék világában is megjelennek, mint például a népszerű „*A tücsök és a hangya*” mesében. A közmondásokban a számosság példájaként is feltűnhetnek („Annyi mint a hangya” – jelentése: nagyon sok. – O. NAGY 2005). A teljesség igénye nélkül néhány hangyákkal kapcsolatos további szólás, közmondás: „Míntha hangyák futkosnának rajta” – jelentése: bizsergést, zsidbadást érez (O. NAGY 2005). „Rézseg, mint a hangya” – jelentése: „nyüzsög, hemzseg” (HOSSZÚ 1988). „Hangyás” – pejoratív kifejezés (HOSSZÚ 1988). „Elindult a vezérhangya” – ha valaki „rápörög” egy gondolatra, ötletre, és az nem hagyja nyugodni (CSÖSZ 2019c).

A „hangya” tag számos állatfaj – és állatcsoport – magyar nevében is előfordul, néhány példát megemlítünk: hangyászpikkelyke (*Atelura formicaria*), hangyalesőfélék (Myrmeleontidae) – pl. hangyafarkas (*Myrmecaelurus trigrammus*) és közönséges hangyaleső (*Myrmeleon formicarius*) –, hangyásztücsökfélék (Myrmecophilidae), sárga hangyabogár (vastagcsápú hangyász-tapogatósbogár) (*Claviger testaceus*), hangyaboglárcák (*Phengaris* nemzetség, korábban: *Maculinea*), hangyásmadárfélék (Thamnophilidae) – pl. csikos hangyásgébics (*Thamnophilus doliatus*) és pávaszemes hangyásmadár (*Phaenostictus mcleannani*) –, hangyászsünfélék (Tachyglossidae) – pl. rövidcsőrű hangyászsün (*Tachyglossus aculeatus*) –, hangyászfélék (Myrmecophagidae) – pl. sörényes hangyász (*Myrmecophaga tridactyla*) és dolmányos hangyász (*Tamandua tetradactyla*).

Több növényfaj nevében is szerepel a hangyákra utal, így például a hangyabogáncs (*Jurinea*), a hangyacseggő (*Codonanthe*), a hangyafa (*Cecropia*) és a hangyagumó (*Myrmecodia*) esetében (PRISZTER 1998).

Rovarok közöttünk neve számos származtatott kifejezésben is megtalálható a szaknyelvben. Hangyavendégeknek nevezzük a hangyákkal együtt élő (mirmekofil) fajokat (pl. számos atka, holyva stb). A hangyaevők (mirmekofágok) nagyrészt vagy kizárólag hangyákkal (és természetekkel) táplálkozó állatok (pl. a hangyászok). A hangyák számára fészkelőhelyül szolgáló üreges struktúrákkal (domáciumokkal) rendelkező növények az ún. hangyanövények (mirmekofitonok), a hangyák fákra készített (arboreális) kartonfészken kinövő különböző epifitonok pedig ún. hangyakerteket hoznak létre. A hangyasav (HCOOH) a legegyszerűbb karbonsav, nevét onnan kapta, hogy ez a vegyület a hatóanyaga a vöröshangyaformák (Formicinae) alsaládjába tartozó hangyafajok méregmirigyváladékának. Hangyakalácsnak (hangyakenyérnek) nevezzük bizonyos növények magjainak lipidekben, fehérjékben gazdag függelékét, az ún. olajtestet (elaioszóma), amely a han-

gyák általi terjesztést (mirmekochoria) segíti elő. Népies kifejezés a hangyatojás („hangyatyúkmony” – HOSSZÚ 1988), amely a hangyák bábjaít jelöli.

A kiemelkedő ökológiai jelentőségük és közismertségük ellenére a hangyák magyar nevezéktana korántsem volt kiforrottnak tekinthető. A hangyák hazai szakirodalomban szereplő nevezéktana zömmel a tudományos (latin) – és részben a német, újabban néhány név esetében az angol – nevezéktanra épült. A magyar elnevezések általában – még a hazai fajokat illetően is – csak kevés fajra szorítkoztak, a nevek használata terén több esetben hiányosságok és következetlenségek is tetten érhetőek voltak. Az utóbbi években hazánkban is jól érzékelhetően megnőtt az amatőr közösség hangyák iránti érdeklődése (vö. pl. a hobbihangyatarítás terjedése, kifejezetten a hangyákról szóló ismeretterjesztő könyvek megjelenése – pl. CSÖSZ 2019a, BAKOS 2020). Mindezek miatt egy új nevezéktani koncepció megalkotása egyre időszerűbb feladatnak tűnt.

Munkánk célja kettős volt. Egyfelől létre kívántunk hozni egy teljességre törekvő névgyűjteményt, amely a szakirodalomban előforduló, a világ hangyafajaira és -csoportjaira vonatkozó magyar neveket, névváltozatokat minél teljesebb körben tartalmazza. Továbbá célul tűztük ki korszerű, szakmai és nyelvi szempontból egyaránt helytálló, jól használható névjavaslatok kidolgozását, a Magyarországon előforduló hangyafajokra nézve teljes körűen, és ezen felül az ismertebb, jelentősebb külföldi fajokra, csoportokra.

Anyag és módszer

Munkánk során kísérletet tettünk a hangyákra (hazai és külföldi fajokra, csoportokra) vonatkozó magyar nyelvű tudományos és ismeretterjesztő szakirodalom minél teljesebb körű áttekintésére, az egyes fajokra (és egyéb rendszertani egységekre) vonatkozó magyar szaknyelvi nevek lehetőség szerinti legteljesebb összegyűjtése céljából.

Fontosnak tartottuk, hogy a névjegyzékünk a Magyarországon előforduló hangyafajok tekintetében teljességre törekvő legyen. Tehát minden igazolt előfordulási adattal rendelkező hazai hangyafaj szerepeljen a jegyzékben, és minden fajnál szerepeljen egy javasolt magyar név. A Magyarországon előforduló hangyafajok körét a legújabb hazai fajlista alapján állítottuk össze (CSÖSZ *et al.* 2021).

A hazánkban elő nem forduló hangyák közül minden olyan fajt (és csoportot), amely bármelyik közölt forrásban magyar névvel szerepel, igyekeztünk mi is teljességre törekvően megemlíteni. A magyar névvel korábban nem rendelkező, de a hazai ismeretterjesztő munkákban, valamely nevezetessége miatt megemlítésre kerülő fajokat is igyekeztünk felvenni a listára. Ügyeltünk arra, hogy a hobbihangyatarítók által gyakrabban tartott, számukra leginkább beszerezhető fajok is helyet kapjanak az összeállításunkban. Célunk volt továbbá, hogy azon hangyafajok, amelyek tudományos nevüket magyar kutatókról kapták, minél nagyobb arányban rendelkezzenek magyar névvel.

Tanulmányunkban néhány, a korábbi földtörténeti korokban élt, fosszilis hangyafaj is szerepel, elsősorban azok, amelyek a magyar nyelvű ismeretterjesztő irodalomban már megemlítésre kerültek (általában csak tudományos név alatt).

A névjegyzék a fajokon túl a magasabb rendszertani egységek – családsorozat (vagy öregcsalád) (superfamilia), család (familia), alcsalád (subfamilia), tribusz (tribus), nemzetiség (genus), és néhány indokolt helyen alnemzetség (subgenus) – esetében is tartalmazza a tudományos neveket, és minden esetben azok javasolt magyar megfelelőit is. A rendszertani kategóriák magyar megnevezéseit VARGA és munkatársai (2021) által javasolt módon használtuk. Így például a latin genus esetében a – több egyéb jelentéssel bíró, emiatt nehézkesen használható – „nem” helyett az állattani szakirodalmon kívül a többi élőlénycsoportnál általánosan használt „nemzetség” kifejezést alkalmaztuk.

A fajok a névjegyzékben rendszertan szerinti sorrendben, sorszámozva követik egymást. A jegyzékben szereplő összes taxonnál az auktorok neve is feltüntetésre került (tehát nem csak a fajok esetében). A tudományos nevek, az auktorok és az egyes csoportok rendszertani sorrendje terén a www.antwiki.org és BOLTON (2021) internetes honlapjának adatait tekintettük irányadónak.

Egyes fajoknál a gyakran számos tudományos szinonim név közül elsősorban azokat tüntettük fel („Syn.” rövidítés után), amelyek a magyar nyelvű forrásmunkákban is megtalálhatók voltak.

A névjegyzékben minden egyes hangyataxon esetében az összes olyan – publikációban megjelent – magyar nevet, amelyről tudomást szereztünk, feltüntettünk. Minden magyar névnél megadtuk az adott név – általunk ismert – első közlésének forrását. Tehát a jegyzék nemcsak a javasolt neveket sorolja fel, hanem a tudományos és az ismeretterjesztő irodalomban előforduló magyar hangyanevek teljességre törekvő névgyűjteménye is. A felsorolt szakirodalmi névalakok a közlemények évszáma szerint, időrendben állnak, így könnyen áttekinthető, hogy egy adott faj (vagy faj feletti rendszertani egység) magyar nevezéktana hogy alakult, a kezdetektől a jelenig. A szakirodalmi magyar megnevezéseket a hangyataxonok ma érvényes tudományos neveinél tüntettük fel.

Az egyes neveket és névváltozatokat karakterre pontosan szerepeltetjük, az egybeírás-különírás kérdéseire, illetve a kötőjeles írásmódra is ügyelve. Ha az adott név egybeírtan és különírtan is előfordult az egyes forrásokban, azt két külön névalaknak tekintettük. Ugyanígy külön alakként kezeltük a kötőjel használata szempontjából eltérő névváltozatokat is. Ha egy forrásban egy név következetesen nagy kezdőbetűvel szerepel, úgy arra külön utaltunk.

Előfordult, hogy egy mű ugyanarra a hangyafajra több eltérő névalakot is használt, ilyen esetben felsoroltuk az előforduló névváltozatokat (a társneveket „/” jellel elválasztva).

Tíz alapvető forrásmű esetében az azokban szereplő összes magyar hangyanevet feltüntettük a névgyűjteményben, tehát akkor is, ha az adott névváltozat nem ott jelent meg először a szakirodalomban. Ezek, a névanyag szempontjából teljes körűen tárgyalt forrásmunkák a következők (időrendben): FÖLDI (1801), BREHM (1906), SAJÓ (1917), BREHM (1933), MÓCZÁR (1950), SOMFAI (1959), MÓCZÁR (1969), GÜNTHER *et al.* (1970), KÖMRENDELET (2001) és CSÖSZ (2019a).

Ha egy faj vagy csoport érvényes tudományos neve után szereplő magyar név (a javasolt magyar név) nem szerepel az adott fajnál felsorolt szakirodalmi magyar megnevezések között, úgy az adott név saját névalkotásunk.

Az idegennyelven készült, majd magyarra fordított művek esetében az azokban szereplő magyar nevezéktan elsősorban a fordító munkáját tükrözik, ezért az irodalomjegyzékben e kötetek hivatkozásainál a fordítók neveit is feltüntettük.

A hazai hangyafajok magyar neveinek összeállítására 2018-tól kezdődően egy névjegyzék-vázlatot vezettünk. Az egyes fajoknál (és csoportoknál) a javasolt magyar megnevezéseket ezután 2020-ban hosszas, több hónapos közös egyeztetés után határoztuk meg. A magyarországi fajok esetében a munkában résztvevő minden kolléga egy internetes Google-táblázatban az összes hazai faj magyar nevére tehetett javaslatokat. A hangyafajok neveit a 6. Kárpát-medencei Műrmekológiai Szimpóziumon (MŰSZI) 2020. július 16-án Mátrafüreden egy vitaest keretében személyesen is megvitattuk. Számos faj esetében ekkor sikerült konszenzusra jutnunk. Néhány név esetében a névválasztást heves vita kísérte. A rabszolgahangyák (*Serviformica*) esetében végül szavazás döntött. Úgy érezzük, hogy a közös ötletelés és a hosszas egyeztetés az összeállított névjegyzék minőségére pozitív hatást gyakorolt.

A jegyzék készítése során ügyeltünk a helyesírási kérdésekre, figyelembe véve a magyar állatfajnevek írásmódjára vonatkozó ajánlásokat (GOZMÁNY 1994, SIMON 2004).

Az írásmód területén különösen fontos volt az egybeírás–különírás kérdése. Ez a kérdés ugyanis taxonómiai szempontból is releváns (pl. utalhat arra, hogy egy faj egy adott nemzetségbe tartozik).

Eredmények

A névjegyzék első része a Magyarországon igazolt előfordulási adattal rendelkező hangyafajok tudományos és magyar neveit tartalmazza (126 faj). A második részben, külön jegyzékben a hazánkban nem előforduló, de magyar névvel rendelkező fajok (taxonok) szerepelnek (238 faj). A harmadik részben néhány kiemelkedő jelentőségű fosszilis faj szerepel (10 faj). Végül a teljesség kedvéért, a magyar szakirodalomban előforduló azon magyar hangyaneveket tüntettük fel, amelyek pontos taxonómiai beazonosítása nem volt lehetséges (4 név).

A hazánkban előforduló hangyafajok magyar nevei

Családsorozat (superfamilia): **Formicoidea** LATREILLE, 1802 – **Hangyaszerűek**

- Hangyaalkatúak (Heterogyna) (MÓCZÁR 1950)
- Hangya alkátúak (családsorozat) (SOMFAI 1959)
- Hangyaalkatúak (MÓCZÁR 1969)
- Hangya alkátúak (családsorozat) (GÜNTHER *et al.* 1970)
- Hangyaalkatúak (öregcsalád) (Formicoinea) (DUDICH & LOKSA 1971)

Család (familia): **Formicidae** LATREILLE, 1809 – **Hangyafélék**

- Hangyák (*Formicina*) (BREHM 1906)
- Hangyák (BREHM 1933)
- Hangyák (MÓCZÁR 1950)
- Hangyák (SOMFAI 1959)
- Hangyák (MÓCZÁR 1969)
- Hangyafélék (DUDICH & LOKSA 1971)

Alcsalád (subfamilia): **Proceratiinae** EMERY, 1895 – **Gömböchangyaformák**

Tribusz (tribus): **Proceratiini** EMERY, 1895 – **Gömböchangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Proceratium*** ROGER, 1863 – **Gömböchangya**

1. ***Proceratium melinum*** (ROGER, 1860) – **Gömböchangya**

- Syn.: *Sysphincta fialai* KRATOCHVÍL, 1944
- Vaksi hangya (DUDICH & LOKSA 1971)

Alcsalád (subfamilia): **Ponerinae** LEPELETIER DE SAINT-FARGEAU, 1835 – **Barázdáshangya-formák**

- Fullánkos hangyák („nemzetség”) (*Poneridae*) (BREHM 1906)
- Barázdáshangyák (*Poneridae*) (GÜNTHER *et al.* 1970)
- Barázdás hangyák (SZÉKY 1995)

Tribusz (tribus): **Ponerini** LEPELETIER DE SAINT-FARGEAU, 1835 – **Barázdáshangya-rokonúak**

- Fogas hangyák („nemzetség”) (*Odontomachidae*) (BREHM 1906)

Nemzetség (genus): ***Ponera*** LATREILLE, 1804 – **Barázdáshangya**

- Déli hangya (DUDICH & LOKSA 1971)

2. ***Ponera coarctata*** (LATREILLE, 1802) – **Fekete barázdáshangya**

- Barázdás hangya (MÓCZÁR 1950)
- Barázdás hangya (MÓCZÁR 1969)
- Déli hangya / déli hangyák (a *Hypoponera punctatissima*-val) (SZÉKY 1995)

3. *Ponera testacea* EMERY, 1895 – **Sárga barázdáshangya**

Nemzetség (genus): *Cryptopone* EMERY, 1893 – **Vakondhangya**

4. *Cryptopone ochracea* (MAYR, 1855) – **Sárga vakondhangya**

Nemzetség (genus): *Hypoponera* SANTSCHI, 1938 – **Redőshangya**

Déli hangya (a tágabban vett *Ponera* genus-ra) (DUDICH & LOKSA 1971)

5. *Hypoponera punctatissima* (ROGER, 1859) – **Déli redőshangya**

Syn.: *Ponera punctatissima* ROGER, 1859

Déli hangyák (a *Ponera coarctata*-val) (SZÉKY 1995)

Alcsalád (subfamilia): **Myrmicinae** LEPELETIER DE SAINT-FARGEAU, 1835 – **Bütyköshangyaformák**

Csomós hangyák / hengyék / fullánkosak („nemzetség”) (*Myrmicidae*) (BREHM 1906)

Csomós hangyák (SAJÓ 1917)

Kétbütykös hangyák (*Myrmicidae*) (GÜNTHER *et al.* 1970)

Bütyköshangyafélék (SZÉKY 1995)

Tribusz (tribus): **Myrmicini** LEPELETIER DE SAINT-FARGEAU, 1835 – **Bütyköshangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Manica* JURINE, 1807 – **Csomóshangya**

6. *Manica rubida* (LATREILLE, 1802) – **Csomóshangya**

Syn.: *Myrmica rubida* (LATREILLE, 1802)

Vörös hengye (BREHM 1906)

Piros bütyköshangya (REICHHOLF-RIEHM 1996)

Nemzetség (genus): *Myrmica* LATREILLE, 1804 – **Bütyköshangya**

Vörös csomós hangyák (SAJÓ 1917)

Bütykös hangya (BREHM 1960)

Bütykös hangyák (O'TOOLE 1994)

Kétbütykös hangya (STEGHAUS-KOVAC 2005)

Fullánkos vöröshangyák (BERECZKI *et al.* 2006)

Csomós hangyák / bütykös hangyák (GALLÉ 2012)

Kétbütykös vöröshangyák (BAJOMI 2015)

Kétbütykös hangyák (CSÓSZ 2019a)

7. *Myrmica constricta* KARAVAJEV, 1934 – **Homoki bütyköshangya**

Syn.: *Myrmica hellenica* FINZI, 1926

8. ***Myrmica curvithorax*** BONDROIT, 1920 – **Sziki bütyköshangya**
Syn.: *Myrmica salina* RUZSKY, 1905
Syn.: *Myrmica slovacca* SADIL, 1952
Tóthangya (GALLÉ 2012)
9. ***Myrmica deplanata*** RUZSKY, 1905 – **Sztyeppi bütyköshangya**
10. ***Myrmica gallienii*** BONDROIT, 1920 – **Mocsári bütyköshangya**
Mocsári bütyköshangya (GALLÉ 2012)
11. ***Myrmica karavajevi*** (ARNOLDI, 1930) – **Élődsdi bütyköshangya**
Syn.: *Sifolinia karavajevi* (ARNOLDI, 1930)
12. ***Myrmica lobicornis*** NYLANDER, 1846 – **Hegyi bütyköshangya**
13. ***Myrmica lonae*** FINZI, 1926 – **Sziklai bütyköshangya**
14. ***Myrmica rubra*** (LINNAEUS, 1758) – **Közönséges bütyköshangya**
Syn.: *Formica rubra* LINNAEUS, 1758
Syn.: *Myrmica laevinodis* NYLANDER, 1846
Veres Hangya (nagy kezdőbetűvel) (FÖLDI 1801)
Veres hangya (tudományos név nélkül) (CZUCZOR & FOGARASI 1864)
Bütykös hangya (MÓCZÁR 1950)
Bütykös hangya (MÓCZÁR 1969)
Bütyköshangya (SZÉKY 1995)
Kétbütykös hangya (a *Myrmica specioides*-szel közös magyar néven) / európai tűzhangya (CSÖSZ 2019a)
15. ***Myrmica ruginodis*** NYLANDER, 1846 – **Erdei bütyköshangya**
Fulánkos hangya (MÓCZÁR 1950)
Fullánkos hangya (MÓCZÁR 1969)
Fullánkoshangya (GALLÉ 2012)
16. ***Myrmica rugulosa*** NYLANDER, 1849 – **Karcsú bütyköshangya**
17. ***Myrmica sabuleti*** MEINERT, 1861 – **Gyakori bütyköshangya**
Szélescsápú hangya (GALLÉ 2012)

18. *Myrmica scabrinodis* NYLANDER, 1846 – **Réti bütyköshangya**

Syn.: *Myrmica rugulosoides* FOREL, 1915

Görbecsápú hangya (MÓCZÁR 1950)

Görbecsápú hangya (MÓCZÁR 1969)

19. *Myrmica schencki* VIERECK, 1903 – **Kétszínű bütyköshangya**

Schenck-bütyköshangya (nagy kezdőbetűvel) / Schenck bütyköshangyája (nagy kezdőbetűvel) (GALLÉ 2012)

20. *Myrmica specioides* BONDROIT, 1918 – **Pusztai bütyköshangya**

Syn.: *Myrmica sancta* KARAVAEV, 1926

Löszhangya (GALLÉ 2012)

Kétbütykös hangya (a *Myrmica rubra*-val közös magyar néven) (CSÖSZ 2019a)

21. *Myrmica vandeli* BONDROIT, 1920 – **Északi bütyköshangya**

Tribusz (tribus): **Stenammini** ASHMEAD, 1905 – **Avarhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): **Stenamma** WESTWOOD, 1839 – **Avarhangya**

22. *Stenamma debile* (FOERSTER, 1850) – **Avarhangya**

Syn.: *Stenamma westwoodii* WESTWOOD, 1839

Westwood hangyája (nagy kezdőbetűs névalak) (MÓCZÁR 1950)

Westwood-hangya (nagy kezdőbetűvel) (MÓCZÁR 1969)

Nemzetség (genus): **Aphaenogaster** MAYR, 1853 – **Karcsúhangya**

23. *Aphaenogaster subterranea* (LATREILLE, 1798) – **Vörös karcsúhangya**

Nyeles hangya (MÓCZÁR 1950)

Nyeles hangya (MÓCZÁR 1969)

Nemzetség (genus): **Messor** FOREL, 1890 – **Maggyűjtőhangya**

Aratóhangyák / maggyűjtő hangyák / maggyűjtőhangyák (BREHM 1933)

Maggyűjtő hangyák (GÜNTHER *et al.* 1970)

Aratóhangyák (O'TOOLE 1994)

24. *Messor structor* (LATREILLE, 1798) – **Maggyűjtőhangya**

Syn.: *Atta structor* (LATREILLE, 1798)

Syn.: *Aphaenogaster structor* (LATREILLE, 1798)

Syn.: *Messor rufitarsis* (FABRICIUS, 1804)

Aratóhangya / maggyűjtőhangya (SAJÓ 1917)

Maggyűjtőhangya / maggyűjtő hangya (BREHM 1933)

Maggyűjtő hangya (a nőstényeknél és dolgozóknál) / maggyűjtő hangya (a hímeknél és az ábráknál) (MÓCZÁR 1950)

Maggyűjtő hangya (SOMFAI 1959)
Fekete maggyűjtő hangya (BREHM 1960)
Maggyűjtőhangya (MÓCZÁR 1969)
Maggyűjtő hangya (GÜNTHER *et al.* 1970)
Maggyűjtő hangya (CSÖSZ 2019a)

Tribusz (tribus): **Solenopsidini** FOREL, 1893 – **Tűzhangyarokonúak**

Nemzetség (genus): **Solenopsis** WESTWOOD, 1840 – **Tűzhangya**

Tolvajhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)
Tűzhangyák (CSÖSZ 2004a)
Tűzhangyák (CSÖSZ 2019a)

25. **Solenopsis fugax** (LATREILLE, 1798) – **Tolvajhangya**

Tolvajhangya (SAJÓ 1917)
Tolvajhangya (BREHM 1933)
Tolvajhangya (MÓCZÁR 1950)
Tolvajhangya (SOMFAI 1959)
Tolvajhangya (nőstényeknél és dolgozóknál) / tolvaj hangya (hímeknél) (MÓCZÁR 1969)
Tolvajhangya (CSÖSZ 2019a)

Nemzetség (genus): **Monomorium** MAYR, 1855 – **Fáraóhangya**

26. **Monomorium pharaonis** (LINNAEUS, 1758) – **Fáraóhangya**

Fáraóhangya (SAJÓ 1917)
Fáraó-hangya / házihangya (BREHM 1933)
Fáraóhangya (a nőstényeknél és dolgozóknál) / fáraó hangya (a hímeknél) (MÓCZÁR 1950)
Fáraó hangya (BREHM 1960)
Fáraóhangya (MÓCZÁR 1969)
Fáraóhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)
Fáraóhangya (CSÖSZ 2019a)

Tribusz (tribus): **Attini** F. SMITH, 1858 – **Levélvágóhangya-rokonúak**

Levélnyíró hangya (BOOD 1988)
Levélvágó hangyák (az *Acromyrmex*, *Atta*, *Pseudoatta* nemzetségek egységesen)
(CSÖSZ 2019a)

Nemzetség (genus): **Strumigenys** F. SMITH, 1860 – **Csőrőshangya**

27. ***Strumigenys argiola*** (EMERY, 1869) – **Ritka csőröshangya**

Syn.: *Epitritus argiolus* EMERY, 1869

Syn.: *Pyramica argiola* (EMERY, 1869)

28. ***Strumigenys baudueri*** (EMERY, 1875) – **Csőröshangya**

Syn.: *Pyramica baudueri* (EMERY, 1875)

Syn.: *Smithistruma baudueri* (EMERY, 1875)

Tribusz (tribus): ***Crematogastrini*** FOREL, 1893 – **Szívhangyarokonúak**

Nemzetség (genus): ***Cardiocondyla*** EMERY, 1869 – **Szultánhangya**

29. ***Cardiocondyla dalmatica*** SOUDEK, 1925 – **Szultánhangya**

Nemzetség (genus): ***Tetramorium*** MAYR, 1855 – **Gyepihangya**

Gyepi hangyák (CSÖSZ 2019a)

30. ***Tetramorium atratum*** (SCHENCK, 1852) – **Satnya gyepihangya**

Syn.: *Anergates atratulus* (SCHENCK, 1852)

Satnya élősködőhangya (BREHM 1933)

Satnya élősködő hangya (BREHM 1960)

31. ***Tetramorium bicarinatum*** (NYLANDER, 1846) – **Hódító gyepihangya**

32. ***Tetramorium caespitum*** (LINNAEUS, 1758) – **Nyugati gyepihangya**

Syn.: *Formica caespitum* LINNAEUS, 1758

Gyepi Hangya (nagy kezdőbetűvel) (FÖLDI 1801)

Gyepi hangya (tudományos név nélkül) (CZUCZOR & FOGARASI 1864)

Gyepi hangya / (gyepi?) henge (BREHM 1906)

Gyepi hangya (SZABÓ 1914)

Gyepi hangya / gyepihangya (SAJÓ 1917)

Gyepi hangya / gyepihangya (BREHM 1933)

Gyepihangya (MÓCZÁR 1950)

Gyepi hangya (SOMFAI 1959)

Gyepi hangya (MÓCZÁR 1969)

Gyepi hangya / házi hangya (utóbbi név téves) (BOGNÁR & HUZIÁN 1979)

Gyepi hangya (CSÖSZ 2019a)

33. ***Tetramorium ferox*** RUZSKY, 1903 – **Orosz gyepihangya**

34. ***Tetramorium hungaricum*** RÖSZLER, 1935 – **Magyar gyepihangya**

Syn.: *Tetramorium caespitum hungarica* RÖSZLER, 1935

Magyar gyepihangya (GALLÉ 2012)

35. *Tetramorium immigrans* SANTSCHI, 1927 – Gyakori gyepihangya
36. *Tetramorium indocile* SANTSCHI, 1927 – Keleti gyepihangya
37. *Tetramorium insolens* (F. SMITH, 1861) – Indonéz gyepihangya
38. *Tetramorium moravicum* KRATOCHVÍL, 1941 – Morva gyepihangya
Syn.: *Tetramorium rhenanum* SCHULZ, 1996
39. *Tetramorium semilaeve* ANDRÉ, 1883 – Déli gyepihangya
40. *Tetramorium staerckei* KRATOCHVÍL, 1944 – Barna gyepihangya

Nemzetség (genus): *Strongylognathus* MAYR, 1853 – Betyárhangya

41. *Strongylognathus testaceus* (SCHENCK, 1852) – Sárga betyárhangya
Sárga élősködőhangya (BREHM 1933)

Nemzetség (genus): *Crematogaster* LUND, 1831 – Szívhangya

Szívhangyák (GALLÉ 2012)

Szívhangya (CSÓSZ 2019a)

42. *Crematogaster schmidti* (MAYR, 1853) – Vörös szívhangya
43. *Crematogaster scutellaris* (OLIVIER, 1792) – Pirosfejű szívhangya
Köldökhangya (SAJÓ 1917)
Szívhangya (MÓCZÁR 1950)
Szívhangya (MÓCZÁR 1969)
Szívhangya (CSÓSZ 2019a)

44. *Crematogaster sordidula* (NYLANDER, 1849) – Fekete szívhangya

Nemzetség (genus): *Myrmecina* CURTIS, 1829 – Ráncoshangya

45. *Myrmecina graminicola* (LATREILLE, 1802) – Ráncoshangya
Syn.: *Myrmecina latreillei* CURTIS, 1829
Ráncos hangya (MÓCZÁR 1950)
Ráncos hangya (MÓCZÁR 1969)

Nemzetség (genus): *Temnothorax* MAYR, 1861 – Kéreghangya

Kéreghangyák (CSÓSZ 2019a)

Kéreghangyák / gubacshangyák (BAKOS 2020)

46. *Temnothorax affinis* (MAYR, 1855) – Erdei kéreghangya

Syn.: *Leptothorax affinis* MAYR, 1855

47. *Temnothorax albipennis* (CURTIS, 1854) – **Ligeti kéreghangya**

48. *Temnothorax clypeatus* (MAYR, 1853) – **Rozsdás kéreghangya**

Syn.: *Leptothorax clypeatus* (MAYR, 1853)

49. *Temnothorax corticalis* (SCHENCK, 1852) – **Ritka kéreghangya**

Syn.: *Leptothorax corticalis* (SCHENCK, 1852)

50. *Temnothorax crassispinus* (KARAVAIEV, 1926) – **Gubacslakó kéreghangya**

Syn.: *Leptothorax nylanderi* (FOERSTER, 1850)

Syn.: *Leptothorax slavonicus* SEIFERT, 1995

Nylander hangyája (nagy kezdőbetűs névalak) (MÓCZÁR 1950)

Nylander-hangya (nagy kezdőbetűvel) (MÓCZÁR 1969)

Nylander hangya (nagy kezdőbetűs névalak) (TÓTH 1999)

Gubacshangya (GALLÉ 2012)

Kéreghangya (CSÖSZ 2019a)

51. *Temnothorax interruptus* (SCHENCK, 1852) – **Kormosképű kéreghangya**

Syn.: *Leptothorax interruptus* (SCHENCK, 1852)

52. *Temnothorax jailensis* (ARNOLDI, 1977) – **Fényesfejű kéreghangya**

53. *Temnothorax nigriceps* (MAYR, 1855) – **Feketefejű kéreghangya**

Syn.: *Leptothorax nigriceps* MAYR, 1855

54. *Temnothorax parvulus* (SCHENCK, 1852) – **Apró kéreghangya**

Syn.: *Leptothorax parvulus* (SCHENCK, 1852)

55. *Temnothorax sordidulus* (MÜLLER, 1923) – **Füstös kéreghangya**

Syn.: *Leptothorax sordidulus* MÜLLER, 1923

56. *Temnothorax tuberum* (FABRICIUS, 1775) – **Barnatorú kéreghangya**

Syn.: *Leptothorax tuberum* (FABRICIUS, 1775)

57. *Temnothorax turcicus* (SANTSCHI, 1934) – **Sárga kéreghangya**

58. ***Temnothorax unifasciatus*** (LATREILLE, 1798) – Gyűrűs kéreghangya

Syn.: *Leptothorax unifasciatus* (LATREILLE, 1798)

Gyűrűs hangya (MÓCZÁR 1950)

Gyűrűs hangya / gyűrűs hangya (BREHM 1960)

Gyűrűs hangya (MÓCZÁR 1969)

Gyűrűshangya (GALLÉ 2012)

59. ***Temnothorax zaleskyi*** (SADIL, 1953) – Rabszolgatartó kéreghangya

Nemzetség (genus): ***Harpagoxenus*** FOREL, 1893 – Martalóchangya

60. ***Harpagoxenus sublaevis*** (NYLANDER, 1849) – Martalóchangya

Nemzetség (genus): ***Formicoxenus*** MAYR, 1855 – Vendéghangya

61. ***Formicoxenus nitidulus*** (NYLANDER, 1846) – Vendéghangya

Vendéghangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Nemzetség (genus): ***Leptothorax*** MAYR, 1855 – Berkihangya

Kéreghangyák (O'TOOLE 1994)

62. ***Leptothorax acervorum*** (FABRICIUS, 1793) – Berkihangya

Kéreghangya (MÓCZÁR 1950)

Kéreghangya (MÓCZÁR 1969)

63. ***Leptothorax gredleri*** MAYR, 1855 – Fenyveslakó berkihangya

64. ***Leptothorax muscorum*** (NYLANDER, 1846) – Sötétfejű berkihangya

Kéreghangya (CSŐSZ 2019a)

Alcsalád (subfamilia): ***Dolichoderinae*** FOREL, 1878 – Erdei hangya-formák

Tribusz (tribus): ***Tapinomini*** EMERY, 1913 – Kóborhangya-rokonúak

Nemzetség (genus): ***Liometopum*** MAYR, 1861 – Tölgyfahangya

65. ***Liometopum microcephalum*** (PANZER, 1798) – Tölgyfahangya

Syn.: *Formica austriaca* MAYR, 1853

Tölgyfa hangyája (BREHM 1933)

Tölgyfahangya (MÓCZÁR 1950)

Tölgyfahangya (MÓCZÁR 1969)

Tölgyfahangya (CSŐSZ 2019a)

Nemzetség (genus): ***Tapinoma*** FOERSTER, 1850 – **Kóborhangya**

66. ***Tapinoma erraticum*** (LATREILLE, 1798) – **Kóborhangya**

Kóborhangya (MÓCZÁR 1950)

Kóbor hangya (MÓCZÁR 1969)

Kóborhangya / fekete kóborhangya (CSŐSZ 2019a)

67. ***Tapinoma melanocephalum*** (FABRICIUS, 1793) – **Üvegpotrohú kóborhangya**

Szellemhangya (VAS 2017)

Szellemhangya (CSŐSZ 2019a)

68. ***Tapinoma subboreale*** SEIFERT, 2012 – **Ligeti kóborhangya**

Homoki kóborhangya (GALLÉ 2012)

Tribusz (tribus): ***Bothriomyrmecini*** DUBOVIKOFF, 2005 – **Zsellérhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Bothriomyrmex*** EMERY, 1869 – **Zsellérhangya**

69. ***Bothriomyrmex communista*** SANTSCHI, 1919 – **Déli zsellérhangya**

Syn.: *Bothriomyrmex meridionalis adriaca* SANTSCHI, 1922

70. ***Bothriomyrmex corsicus*** SANTSCHI, 1923 – **Nyugati zsellérhangya**

Syn.: *Bothriomyrmex menozzii* EMERY, 1925

Tribusz (tribus): ***Dolichoderini*** FOREL, 1878 – **Erdeihangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Dolichoderus*** LUND, 1831 – **Erdeihangya**

71. ***Dolichoderus quadripunctatus*** (LINNAEUS, 1771) – **Négypettyes erdeihangya**

Syn.: *Hypoclinea quadripunctata* (LINNAEUS, 1771)

Pettyes potrohú hangya (SZABÓ-PATAY 1928)

Pettyes potrohú hangya (BREHM 1933)

Foltos hangya (MÓCZÁR 1950)

Foltos hangya (MÓCZÁR 1969)

Négypettyes diófahangya (DUDICH & LOKSA 1971)

Négyfoltos hangya (CSŐSZ 2000)

Négypettyes hangya (GALLÉ 2012)

Négyfoltos hangya (CSŐSZ 2019a)

Alcsalád (subfamilia): ***Formicinae*** LATREILLE, 1809 – **Vöröshangyaformák**

Mirigyes hangyák („nemzetség”) (*Formicidae*) (BREHM 1906)

Mirigyes hangyák / pikkelyes hangyák (SAJÓ 1917)

„Hangyasavas” hangyák / „egybütykös” hangyák (KOVÁCS *et al.* 2017)

Tribusz (tribus): **Lasiini** ASHMEAD, 1905 – **Feketehangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): **Lasius** FABRICIUS, 1804 – **Feketehangya**

Púpos mirigyhangyák (BREHM 1906)

Fahangyák (CSÖSZ 2019a)

Alnemzetség (subgenus): **Lasius** FABRICIUS, 1804 – **Feketehangya**

72. **Lasius alienus** (FOERSTER, 1850) – **Kövi feketehangya**

Syn.: *Formica aliena* FOERSTER, 1850

Tisztaszárnyú fahangya (MÓCZÁR 1950)

Tisztaszárnyú fahangya (MÓCZÁR 1969)

Tisztaszárnyú hangya (GALLÉ 2012)

73. **Lasius bombycina** SEIFERT & GALKOWSKI, 2016 – **Pusztai feketehangya**

Parlaghangya (GALLÉ 2012)

74. **Lasius brunneus** (LATREILLE, 1798) – **Rozsdáshátú feketehangya**

Homoki hangya (a nőstényeknél és dolgozóknál) / homoki fahangya (a hímeknél) (MÓCZÁR 1950)

Homoki hangya (BREHM 1960)

Homoki hangya (a nőstényeknél és dolgozóknál) / homoki fahangya (a hímeknél) (MÓCZÁR 1969)

Vöröstorú fahangya (GALLÉ 2012)

Rozsdáshátú feketehangya (a dolgozóknál) / rozsdáshátú feketefahangya (a királynőknél) (BAKOS 2020)

75. **Lasius emarginatus** (OLIVIER, 1792) – **Vöröstorú feketehangya**

Sárgahátú hangya (a nőstényeknél és dolgozóknál) / sárgalábú fahangya (a hímeknél) (a „sárgalábú” faji jelző elírás) (MÓCZÁR 1950)

Sárgahátú hangya (BREHM 1960)

Sárgahátú hangya (a nőstényeknél és dolgozóknál) / sárgalábú fahangya (a hímeknél) (a „sárgalábú” faji jelző elírás) (MÓCZÁR 1969)

76. **Lasius neglectus** VAN LOON, BOOMSMA & ANDRÁSFALVY, 1990 –

Keleti feketehangya

Szürke fahangya (CSÖSZ 2004b)

Kerti hangya (ANONYM 2009)

Invazív kerti hangya (KOVÁCS *et al.* 2017)

Szürke fahangya (CSÖSZ 2019a)

77. *Lasius niger* (LINNAEUS, 1758) – **Közönséges feketehangya**

Syn.: *Formica nigra* LINNAEUS, 1758

Barna púpos hangya (BREHM 1906)

Fekete-barna hangya (SAJÓ 1917)

Kis fekete hangya (BREHM 1933)

Kis fekete fahangya (MÓCZÁR 1950)

Fekete hangya (ÉRDEY-GRÚZ 1965)

Fekete fahangya (MÓCZÁR 1969)

Fekete fahangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Fekete fahangya / fekete útihangya (tudományos név nélkül) (STEGHAUS-KOVAC 2005)

Kis feketehangya (UJHELYI 2008)

Közönséges feketehangya / kis feketehangya (GALLÉ 2012)

Fekete fahangya (CSÓSZ 2019a)

78. *Lasius platythorax* SEIFERT, 1991 – **Erdei feketehangya**

Erdei feketehangya (GALLÉ 2012)

79. *Lasius psammophilus* SEIFERT, 1992 – **Homoki feketehangya**

Alnemzetség (subgenus): *Dendrolasius* RUZSKY, 1912 – **Fahangya**

80. *Lasius fuliginosus* (LATREILLE, 1798) – **Kartonépítő fahangya**

Syn.: *Formica fuliginosa* LATREILLE, 1798

Fényes fekete hangya (A. AIGNER 1901)

Fekete fahangya (BREHM 1906)

Fahangya (SAJÓ 1917)

Fekete fahangya (BREHM 1933)

Kartonépítő hangya (MÓCZÁR 1950)

Kartonépítő hangya (MÓCZÁR 1969)

Kartonépítő hangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Kartonépítő hangya (CSÓSZ 2019a)

Alnemzetség (subgenus): *Austrolasius* FABER, 1967 – **Borostyánhangya** (részben)

81. *Lasius carnolicus* MAYR, 1861 – **Keleti borostyánhangya**

Homoki élősködőhangya (GALLÉ 2012)

Alnemzetség (subgenus): *Cautolasius* WILSON, 1955 – **Borostyánhangya** (részben)

Sárga hangyák (valószínűleg a sárga *Lasius*-fajok egységesen) (BREHM 1906)

82. ***Lasius flavus*** (FABRICIUS, 1782) – **Gyakori borostyánhangya**

Syn.: *Formica flava* FABRICIUS, 1782

Sárga hangyák (a *Lasius umbratus*-szal) / borostyánsárga hangyák (a *Lasius flavus*, a *Lasius umbratus* és a *Lasius mixtus* alkotta csoportra) (BREHM 1933)

Borostyánsárga hangya (MÓCZÁR 1950)

Borostyánsárga hangya (MÓCZÁR 1969)

Borostyánsárga hangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Borostyánsárga hangya / borostyánsárga fahangya (CSŐSZ 2019a)

83. ***Lasius myops*** FOREL, 1894 – **Ligeti borostyánhangya**

Syn.: *Lasius flavus* var. *myops* FOREL, 1894

Alnemzetség (subgenus): ***Chthonolasius*** RUZSKY, 1912 – **Borostyánhangya** (részben)

Syn.: *Chthonolasius* RUZSKY, 1912

Sárga élősködőhangyák (GALLÉ 2012)

Sárga fahangyák („a *Lasius* génusz egyik szociálp parazita életmódú csoportja”) (CSŐSZ 2019a)

Borostyánhangyák / szociálp parazita borostyánhangyák (BAKOS 2020)

84. ***Lasius balcanicus*** SEIFERT, 1988 – **Balkáni borostyánhangya**

85. ***Lasius bicornis*** (FOERSTER, 1850) – **Ritka borostyánhangya**

86. ***Lasius citrinus*** EMERY, 1922 – **Citromszagú borostyánhangya**

Syn.: *Lasius bicornis* var. *affinis* (SCHENCK, 1852)

Syn.: *Lasius affinis* (SCHENCK, 1852)

87. ***Lasius distinguendus*** (EMERY, 1916) – **Déli borostyánhangya**

88. ***Lasius jensi*** SEIFERT, 1982 – **Sztyeppi borostyánhangya**

89. ***Lasius meridionalis*** (BONDROIT, 1920) – **Homoki borostyánhangya**

90. ***Lasius mixtus*** (NYLANDER, 1846) – **Északi borostyánhangya**

Borostyánsárga hangyák (a *Lasius flavus*, a *Lasius umbratus* és a *Lasius mixtus* alkotta csoportra) (BREHM 1933)

Sárga fahangyák (a *Lasius umbratus*-szal) (O'TOOLE 2008)

91. ***Lasius nitidigaster*** SEIFERT, 1996 – **Bolgár borostyánhangya**

92. ***Lasius umbratus*** (NYLANDER, 1846) – **Berki borostyánhangya**

Syn.: *Formica umbrata* NYLANDER, 1846

Sárga hangyák (a *Lasius flavus*-szal) / borostyánsárga hangyák (a *Lasius flavus*, a *Lasius umbratus* és a *Lasius mixtus* alkotta csoportra) (BREHM 1933)

Sárga fahangya / sárga fahangyák (a *Lasius mixtus*-szal) (O'TOOLE 2008)

Nemzetség (genus): ***Prenolepis*** MAYR, 1861 – **Ragyogóhangya**

93. ***Prenolepis nitens*** (MAYR, 1853) – **Ragyogóhangya**

Syn.: *Tapinoma nitens* MAYR, 1853

Ragyogóhangya (MÓCZÁR 1950)

Ragyogó hangya (MÓCZÁR 1969)

Hamis mézesbödönhangya (CSÓSZ 2019a)

Tribusz (tribus): ***Plagiolepidini*** FOREL, 1886 – **Törpehangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Plagiolepis*** MAYR, 1861 – **Törpehangya**

94. ***Plagiolepis ampeloni*** (FABER, 1969) – **Fészekrontó törpehangya**

95. ***Plagiolepis pallescens*** FOREL, 1889 – **Halvány törpehangya**

96. ***Plagiolepis pygmaea*** (LATREILLE, 1798) – **Lapos törpehangya**

Laposhangya (MÓCZÁR 1950)

Lapos hangya (MÓCZÁR 1969)

97. ***Plagiolepis taurica*** SANTSCHI, 1920 – **Homoki törpehangya**

Bécsi hangya (MÓCZÁR 1950)

Homoki laposhangya (GALLÉ 2012)

98. ***Plagiolepis xene*** STAERCKE, 1936 – **Élődsi törpehangya**

Tribusz (tribus): ***Camponotini*** FOREL, 1878 – **Lóhangyarokonúak**

Nemzetség (genus): ***Colobopsis*** MAYR, 1861 – **Kapushangya**

Kapushangyák (GÜNTHER *et al.* 1970)

99. ***Colobopsis truncata*** (SPINOLA, 1808) – **Kapushangya**

Syn.: *Camponotus truncatus* (SPINOLA, 1808)

Kapus-hangya (SZABÓ-PATAY 1928)

Kapushangya / kapus-hangya / kapus hangya (BREHM 1933)

Kapushangya (MÓCZÁR 1950)

Kapushangya (SOMFAI 1959)

Kapus hangya (MÓCZÁR 1969)

Nemzetség (genus): ***Camponotus*** MAYR, 1861 – **Lóhangya**

Lóhangya (BREHM 1906)

Lóhangyák (BREHM 1933)

Lóhangyák (CSÓSZ 2019a)

100. ***Camponotus aethiops*** (LATREILLE, 1798) – **Szőrös lóhangya**
Syn.: *Formica aethiops* LATREILLE, 1798
Syn.: *Camponotus marginatus* (LATREILLE, 1798)
Szőrös lóhangya (MÓCZÁR 1969)
101. ***Camponotus atricolor*** (NYLANDER, 1849) – **Nyerges lóhangya**
102. ***Camponotus fallax*** (NYLANDER, 1856) – **Ligeti lóhangya**
Syn.: *Camponotus caryae* var. *fallax* (NYLANDER, 1856)
Kis lóhangya (GALLÉ 2012)
103. ***Camponotus herculeanus*** (LINNAEUS, 1758) – **Óriás lóhangya**
Syn.: *Formica herculeana* LINNAEUS, 1758
Ló Hangya (nagy kezdőbetűvel) (FÖLDI 1801)
Lóhangya (MÁRTON 1804)
Lóhangya (tudományos név nélkül) (CZUCZOR & FOGARASI 1864)
Lóhangya / lóhangya (a *Camponotus ligniperda*-val közös magyar néven) (BREHM 1906)
Barnatorú lóhangya (BREHM 1933)
Óriás lóhangya (MÓCZÁR 1950)
Lóhangya (SOMFAI 1959)
Óriás-lóhangya (MÓCZÁR 1969)
Barnatorú lóhangya (CSÖSZ 2019a)
104. ***Camponotus lateralis*** (OLIVIER, 1792) – **Vörös lóhangya**
Syn.: *Formica lateralis* OLIVIER, 1792
Horpadttorú lóhangya (MÓCZÁR 1950)
Horpadttorú lóhangya (MÓCZÁR 1969)
105. ***Camponotus ligniperda*** (LATREILLE, 1802) – **Faodvasító lóhangya**
Lóhangya (a *Camponotus herculeanus*-szal közös magyar néven) (BREHM 1906)
Pirostorú lóhangya (BREHM 1933)
Faodvasító lóhangya (MÓCZÁR 1950)
Fapusztító hangya (BEREI 1960)
Faodvasító lóhangya (MÓCZÁR 1969)
Faodvasító lóhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)
Vöröstorúlóhangya (KOVÁCS *et al.* 2017)
Faodvasító lóhangya (tudományos név nélkül) / pirostorú lóhangya / vöröstorú lóhangya (CSÖSZ 2019a)
106. ***Camponotus piceus*** (LEACH, 1825) – **Szurkos lóhangya**
Syn.: *Camponotus lateralis* var. *piceus* (LEACH, 1825)
107. ***Camponotus tergestinus*** MÜLLER, 1921 – **Sárgalábú lóhangya**

108. *Camponotus vagus* (SCOPOLI, 1763) – **Fekete lóhangya**

Syn.: *Formica pubescens* FABRICIUS, 1775

Szürke lóhangya (BREHM 1933)

Fekete lóhangya (MÓCZÁR 1950)

Fekete lóhangya (SOMFAI 1959)

Fekete lóhangya (MÓCZÁR 1969)

Szürke lóhangya (CSŐSZ 2019a)

Tribusz (tribus): **Formicini** LATREILLE, 1809 – **Vöröshangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Cataglyphis* FOERSTER, 1850 – **Fürgehangya**

Hosszúlábú hangyák (CSŐSZ 2019b)

109. *Cataglyphis aenescens* (NYLANDER, 1849) – **Fekete fürgehangya**

Syn.: *Cataglyphis cursor aenescens* (NYLANDER, 1849)

Szurokfekete homoki hangya (SZABÓ 1914)

Futóhangya (SAJÓ 1917)

Szurokfekete homoki hangya / fekete homoki hangya (BREHM 1933)

Fekete hosszúlábúhangya (MÓCZÁR 1969)

Hosszúlábú hangya (CSŐSZ 2019a)

110. *Cataglyphis nodus* (BRULLÉ, 1832) – **Vörös fürgehangya**

Syn.: *Cataglyphis viaticus* var. *orientalis* (FOREL, 1895)

Syn.: *Cataglyphis bicolor nodus* (BRULLÉ, 1832)

Hosszúlábú hangya (MÓCZÁR 1950)

Piros hosszúlábúhangya (MÓCZÁR 1969)

Nemzetség (genus): *Formica* LINNAEUS, 1758 – **Vöröshangya**

Hangya (nagy kezdőbetűvel) (FÖLDI 1801)

Erdei hangya (BREHM 1906)

Erdei hangyák (O'TOOLE 1994)

Vöröshangya (ATTENBOROUGH 2006)

Vöröshangyák (CSŐSZ 2019a)

Alnemzetség (subgenus): *Formica* LINNAEUS, 1758 – **Vöröshangya**

111. *Formica polyctena* FOERSTER, 1850 – **Kis vöröshangya**

Kis vöröshangya (MÓCZÁR 1969)

Erdei vöröshangya (a *Formica rufa*-val közös magyar néven) (GÜNTHER *et al.* 1970)

Vörös erdei hangya (a *Formica rufa*-val közös magyar néven) / kis vöröshangya (TÓTH 1999)

Kis erdei-vöröshangya (KÖM-RENDELET 2001)

Mezei vöröshangya (CSŐSZ 2004a)

Kis vöröshangya / kis erdei vöröshangya (GALLÉ 2012)

112. *Formica pratensis* RETZIUS, 1783 – **Réti vöröshangya**

Syn.: *Formica rufa pratensis* RETZIUS, 1783

Réti hangya (BREHM 1906)

Réti hangya (MÓCZÁR 1950)

Réti hangya (MÓCZÁR 1969)

Réti hangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Réti vöröshangya (KÖM-RENDELET 2001)

Mezei vöröshangya (CSÖSZ 2019a)

113. *Formica rufa* LINNAEUS, 1761 – **Erdei vöröshangya**

Fakó Hangya (nagy kezdőbetűvel) (FÖLDI 1801)

Fakóhangya (tudományos név nélkül) (CZUCZOR & FOGARASI 1864)

Erdei hangya (A. AIGNER 1901)

Vörös erdei hangya / vörös erdei hangya (BREHM 1906)

Erdei vöröshangya / vörös erdei hangya (SAJÓ 1917)

Erdei vörös hangya / vörös erdei hangya (BREHM 1933)

Erdei vöröshangya (MÓCZÁR 1950)

Vörös erdei hangya (SOMFAI 1959)

Erdei vöröshangya (MÓCZÁR 1969)

Erdei vöröshangya (a *Formica polyctena*-val közös magyar néven) (GÜNTHER *et al.* 1970)

Vörös erdei hangya (a *Formica polyctena*-val közös magyar néven) (TÓTH 1999)

Erdei vöröshangya (KÖM-RENDELET 2001)

Erdei vöröshangyák („*Formica rufa* fajcsoport”-ként) / erdei vöröshangya (GALLÉ 2012)

Erdei vöröshangya / erdei vöröshangya („*Formica rufa* fajcsoport”-ként) (KOVÁCS *et al.* 2017)

Erdei vöröshangya (CSÖSZ 2019a)

Nagy vöröshangya (a dolgozóknál) / erdei vöröshangya (a királynőknél) (BAKOS 2020)

114. *Formica truncorum* FABRICIUS, 1804 – **Pirosfejű vöröshangya**

Syn.: *Formica truncicola* NYLANDER, 1846

Pirosfejű rabszolgatartóhangya (BREHM 1933)

Pirosfejű szolgatartó-hangya (MÓCZÁR 1987)

Pirosfejű vöröshangya (KÖM-RENDELET 2001)

Alnemzetség (subgenus): *Serviformica* FOREL, 1913 – **Rabszolgahangya**

Rabszolgahangya (tudományos név nélkül) (MÓCZÁR 1987)

Rabszolgahangyák (GALLÉ 2012)

Kis vöröshangyák (CSÖSZ 2019a)

115. *Formica cinerea* MAYR, 1853 – **Hamvas rabszolgahangya**

Szürke hangya (SAJÓ 1917)

Hamvas hangya (MÓCZÁR 1950)

Hamvas hangya (MÓCZÁR 1969)

Fakó rabszolgahangya (a dolgozóknál) / hamvas rabszolgahangya (a királynőknél) (BAKOS 2020)

116. *Formica clara* FOREL, 1886 – **Pusztai rabszolgahangya**

Syn.: *Formica lusatica* SEIFERT, 1997

Vörösféjű rabszolgahangya (GALLÉ 2012)

117. *Formica cunicularia* LATREILLE, 1798 – **Gyakori rabszolgahangya**

Gyakori rabszolgahangya (MÓCZÁR 1977)

118. *Formica fusca* LINNAEUS, 1758 – **Kormos rabszolgahangya**

Fekete-szürke hangya (SAJÓ 1917)

Rabszolgahangya / feketésbarna rabszolgahangya / rabszolgahangya (a *Formica rufibarbis*-szal közös magyar néven) (BREHM 1933)

Rabszolgahangya (MÓCZÁR 1950)

Szürke rabszolgahangya (a nőstényeknél és dolgozóknál) / rabszolgahangya (a hímeknél) (MÓCZÁR 1969)

Szürke rabszolgahangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Hamuszínű rabszolgahangya (ATTENBOROUGH 2006)

Fekete rabszolgahangya (GALLÉ 2012)

Rabszolgahangya (CSÓSZ 2019a)

119. *Formica fuscocinerea* FOREL, 1874 – **Fakó rabszolgahangya**

120. *Formica gagates* LATREILLE, 1798 – **Szurkos rabszolgahangya**

Fekete hangya (MÓCZÁR 1950)

Fekete hangya (MÓCZÁR 1969)

Déli rabszolgahangya (GALLÉ 2012)

121. *Formica lemani* BONDROIT, 1917 – **Hegyi rabszolgahangya**

122. *Formica rufibarbis* FABRICIUS, 1793 – **Vörös rabszolgahangya**

Rabszolgahangya (a *Formica fusca*-val közös magyar néven) (BREHM 1933)

Nagy rabszolgahangya (MÓCZÁR 1950)

Nagy rabszolgahangya (MÓCZÁR 1969)

Alnemzetség (subgenus): *Raptiformica* FOREL, 1913 – **Rablóhangya**

123. *Formica sanguinea* LATREILLE, 1798 – **Vérvörös rablóhangya**

Piros rabló-hangya (A. AIGNER 1901)

Vérpiros rablóhangya / vérpiros rabló hangya (BREHM 1906)

Vérvörös rabszolgatartó hangya (SZABÓ 1914)

Vérvörös rablóhangya (SAJÓ 1917)

Vérpirostorú rablóhangya / rablóhangya / vérpiros rabszolgatartó hangya (BREHM 1933)

Rablóhangya (MÓCZÁR 1950)

Vérpiros rablóhangya (SOMFAI 1959)

Rablóhangya (a nőstényeknél és dolgozóknál) / rabló hangya (a hímeknél) (MÓCZÁR 1969)

Vörös rablóhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)
Vérvörös rablóhangya / vörös rablóhangya (O'TOOLE 2008)
Vérvöröstorú rablóhangya (GALLÉ 2012)
Vérvörös rablóhangya / vérvörös rabló hangya (CSÖSZ 2019a)

Alnemzetség (subgenus): ***Coptoformica*** MÜLLER, 1923 – **Vitézhangya**
„Horpadtfejű hangyák” (GALLÉ 2012)

124. ***Formica exsecta*** NYLANDER, 1846 – **Nagy vitézhangya**
Nagy nyomottfejű-hangya (KÖM-RENDELET 2001)

125. ***Formica pressilabris*** NYLANDER, 1846 – **Kis vitézhangya**
Kis nyomottfejű-hangya (KÖM-RENDELET 2001)

Nemzetség (genus): ***Polyergus*** LATREILLE, 1804 – **Amazonhangya**
Amazonhangya (STEGHAUS-KOVAC 2005)

126. ***Polyergus rufescens*** (LATREILLE, 1798) – **Amazonhangya**
Amazonhangya (BREHM 1906)
Amazon-hangya (SZABÓ 1914)
Amazonhangya (SAJÓ 1917)
Amazonhangya (BREHM 1933)
Amazonhangya (MÓCZÁR 1950)
Amazon-hangya (SOMFAI 1959)
Amazonhangya (MÓCZÁR 1969)
Amazonhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)
Amazon-hangya (nagy kezdőbetűvel) (MÓCZÁR 1987)
Amazon hangya (TÓTH 1999)
Amazonhangya (CSÖSZ 2019a)

Hazánkban nem előforduló, magyar nevekkal rendelkező hangyák

Családsorozat (superfamilia): **Formicoidea** LATREILLE, 1802 – **Hangyaszerűek**

Család (familia): **Formicidae** LATREILLE, 1809 – **Hangyafélék**

Alcsalád (subfamilia): **Leptanillinae** EMERY, 1910 – **Féreghangyaformák**

Tribusz (tribus): **Leptanillini** EMERY, 1910 – **Féreghangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): **Leptanilla** EMERY, 1870 – **Féreghangya**

1. ***Leptanilla revelierii*** EMERY, 1870 – **Féreghangya**

Alcsalád (subfamilia): **Martialinae** RABELING & VERHAAGH, 2008 –
Csipeszhangyaformák

Nemzetség (genus): **Martialis** RABELING & VERHAAGH, 2008 – **Csipeszhangya**

2. ***Martialis heureka*** RABELING & VERHAAGH, 2008 – **Csipeszhangya**

Alcsalád (subfamilia): **Amblyoponinae** FOREL, 1893 – **Holyvahangyaformák**

Tribusz (tribus): **Amblyoponini** FOREL, 1893 – **Holyvahangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): **Amblyopone** ERICHSON, 1842 – **Holyvahangya**

3. ***Amblyopone australis*** ERICHSON, 1842 – **Holyvahangya**

Nemzetség (genus): **Adetomyrma** WARD, 1994 – **Vámpírhangya**
Vámpírhangya (CSÖSZ 2019a)

4. ***Adetomyrma venatrix*** WARD, 1994 – **Vámpírhangya**

Nemzetség (genus): **Stigmatomma** ROGER, 1859 – **Drakulahangya**

5. ***Stigmatomma silvestrii*** W. M. WHEELER, 1928 – **Drakulahangya**

Nemzetség (genus): **Mystrium** ROGER, 1862 – **Villámhangya**

6. ***Mystrium camillae*** EMERY, 1889 – **Villámhangya**

Alcsalád (subfamilia): **Apomyrminae** DLUSSKY & FEDOSEEVA, 1988 –
Zsinórhangyaformák

Tribusz (tribus): **Apomyrmini** DLUSSKY & FEDOSEEVA, 1988 – **Zsinórhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Apomyrma* BROWN, GOTWALD & LEVIEUX, 1971 – **Zsinórhangya**

7. *Apomyrma stygia* BROWN, GOTWALD & LEVIEUX, 1971 – **Zsinórhangya**

Alcsalád (subfamilia): **Ponerinae** LEPELETIER DE SAINT-FARGEAU, 1835 –
Barázdáshangya-formák

Tribusz (tribus): **Ponerini** LEPELETIER DE SAINT-FARGEAU, 1835 –
Barázdáshangya-rokonúak

Nemzetség (genus): *Thaumatomyrmex* MAYR, 1887 – **Villáshangya**

8. *Thaumatomyrmex mutilatus* MAYR, 1887 – **Villáshangya**

Nemzetség (genus): *Neoponera* EMERY, 1901 – **Indiánhangya**

9. *Neoponera inversa* (F. SMITH, 1858) – **Horpadtbütykű indiánhangya**

10. *Neoponera villosa* (FABRICIUS, 1804) – **Közönséges indiánhangya**

Nemzetség (genus): *Dinoponera* ROGER, 1861 – **Sárkányhangya**

11. *Dinoponera gigantea* (PERTY, 1833) – **Nagy sárkányhangya**

Nemzetség (genus): *Pachycondyla* F. SMITH, 1858 – **Inkahangya**

12. *Pachycondyla inca* EMERY, 1901 – **Inkahangya**

Nemzetség (genus): *Diacamma* MAYR, 1862 – **Bordáshangya**

13. *Diacamma rugosum* (LE GUILLOU, 1842) – **Indonéz bordáshangya**

Nemzetség (genus): *Ponera* LATREILLE, 1804 – **Barázdáshangya**

14. *Ponera szaboi* WILSON, 1957 – **Szabó-barázdáshangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

15. *Ponera szentivanyi* WILSON, 1957 – **Szent-Ivány-barázdáshangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Nemzetség (genus): *Ectomomyrmex* MAYR, 1867 – **Tőrőshangya**

16. *Ectomomyrmex annamitus* (ANDRÉ, 1892) – **Vietnámi tőrőshangya**

17. *Ectomomyrmex astutus* (F. SMITH, 1858) – **Ravasz tőrőshangya**

Syn.: *Pachycondyla astuta* F. SMITH 1858

18. *Ectomomyrmex leeuwenhoekii* (FOREL, 1886) – **Indokínai tőrőshangya**

Nemzetség (genus): *Harpegnathos* JERDON, 1851 – **Ugróhangya**

19. *Harpegnathos saltator* JERDON, 1851 – **Indiai ugróhangya**

Indiai ugróhangya (CSÖSZ 2019a)

20. *Harpegnathos venator* (F. SMITH, 1858) – **Fekete ugróhangya**

Nemzetség (genus): *Hypoponera* SANTSCHI, 1938 – **Redőshangya**

21. *Hypoponera biroii* (EMERY, 1900) – **Biró-redőshangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

22. *Hypoponera opacior* (FOREL, 1893) – **Változékony redőshangya**

Nemzetség (genus): *Plectroctena* F. SMITH, 1858 – **Pondrólőhangya**

23. *Plectroctena mandibularis* F. SMITH, 1858 – **Gyakori pondrólőhangya**

Nemzetség (genus): *Leptogenys* ROGER, 1861 – **Ászkahangya**

24. *Leptogenys falcigera* ROGER, 1861 – **Ászkahangya**

25. *Leptogenys processionalis* (JERDON, 1851) – **Indiai ászkahangya**

Nemzetség (genus): *Paltothyreus* MAYR, 1862 – **Büzőshangya**

26. *Paltothyreus tarsatus* (FABRICIUS, 1798) – **Afrikai büzőshangya**

Nemzetség (genus): *Anochetus* MAYR, 1861 – **Csapóhangya**

27. *Anochetus ghilianii* (SPINOLA, 1851) – **Gibraltári csapóhangya**

28. *Anochetus katonae* FOREL, 1907 – **Katona-csapóhangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Nemzetség (genus): ***Odontomachus*** LATREILLE, 1804 – **Pattanóhangya**
Csapdaállkapcsú hangyák (tudományos név nélkül) (CSŐSZ 2019a)

29. ***Odontomachus bauri*** EMERY, 1892 – **Változékony pattanóhangya**
Amerikai hangya (UJHELYI 2008)
Csapdarágójú hangya (KOLREP & ROLLER 2012)

30. ***Odontomachus monticola*** EMERY, 1892 – **Ázsiai pattanóhangya**

Nemzetség (genus): ***Megaponera*** MAYR, 1862 – **Matabelehangya**
Matabelehangya (ATTENBOROUGH 2006)

31. ***Megaponera analis*** (LATREILLE, 1802) – **Matabelehangya**
Szanitéchangya (CSŐSZ 2019a)

Nemzetség (genus): ***Odontoponera*** MAYR, 1862 – **Fogashangya**

32. ***Odontoponera denticulata*** (F. SMITH, 1858) – **Közönséges fogashangya**

33. ***Odontoponera transversa*** (F. SMITH, 1857) – **Erdei fogashangya**

Alcsalád (subfamilia): ***Agroecomyrmecinae*** CARPENTER, 1930 – **Fantomhangyaformák**

Tribusz (tribus): ***Agroecomyrmicini*** CARPENTER, 1930 – **Fantomhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Tatuidris*** BROWN & KEMPF, 1968 – **Fantomhangya**

34. ***Tatuidris tatusia*** BROWN & KEMPF, 1968 – **Fantomhangya**

Tribusz (tribus): ***Ankylomyrmini*** BOLTON, 2003 – **Koronáshangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Ankylomyrma*** BOLTON, 1973 – **Koronáshangya**

35. ***Ankylomyrma coronacantha*** BOLTON, 1973 – **Koronáshangya**

Alcsalád (subfamilia): ***Paraponerinae*** EMERY, 1901 – **Bikahangyaformák**

Nemzetség (genus): ***Paraponera*** F. SMITH, 1858 – **Bikahangya**

36. ***Paraponera clavata*** (FABRICIUS, 1775) – **Bikahangya**
Puskagolyó hangya (tudományos név nélkül) (L. KELEMEN 2016)
Bikahangya (CSŐSZ 2019a)

Alcsalád (subfamilia): **Dorylinae** LEACH, 1815 – **Vándorhangyaformák**

Vak hangyák („nemzetség”) (*Dorylidae*) (BREHM 1906)

Kóborhangyák (BREHM 1960)

Nemzetség (genus): **Cerapachys** F. SMITH, 1857 – **Párduchangya**

37. ***Cerapachys sulcinodis*** EMERY, 1889 – **Indokínai párduchangya**

38. ***Cerapachys xizangensis*** TANG & LI, 1982 – **Tibeti párduchangya**

Nemzetség (genus): **Ooceraea** ROGER, 1862 – **Földihangya**

39. ***Ooceraea biroi*** (FOREL, 1907) – **Biró-földihangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Nemzetség (genus): **Aenictogiton** EMERY, 1901 – **Nyurgahangya**

40. ***Aenictogiton fossiceps*** EMERY, 1901 – **Rejtélyes nyurgahangya**

Nemzetség (genus): **Dorylus** FABRICIUS, 1793 – **Nomádhangya**

Kóborhangyák / keletafrikai kóborhangya / sziafu (BREHM 1933)

Afrikai vándorhangya / sziafu / vándorhangyák (az *Eciton* nemzetséggel közös magyar néven) (GÜNTHER *et al.* 1970)

Sziafuhangya / sziafu (MÓCZÁR 1987)

Vándorhangyák (ATTENBOROUGH 1988)

Afrikai vándorhangyák / vándorhangyák (CSÓSZ 2019a)

41. ***Dorylus arcens*** (WESTWOOD, 1847) – **Rettegett nomádhangya**

Syn.: *Anomma arcens* WESTWOOD, 1847

Syn.: *Dorylus nigricans arcens* (WESTWOOD, 1847)

Kergető hangya (BREHM 1906)

42. ***Dorylus fulvus*** (WESTWOOD, 1839) – **Sárga nomádhangya**

Sárga vándorhangya (VÁSÁRHELYI & CSIBY 1989)

43. ***Dorylus molestus*** (GERSTÄCKER, 1859) – **Mozambiki nomádhangya**

Syn.: *Dorylus nigricans molestus* (GERSTÄCKER, 1859)

44. ***Dorylus nigricans*** ILLIGER, 1802 – **Fekete nomádhangya**

Vándorhangya (O'TOOLE 1994)

45. ***Dorylus orientalis*** WESTWOOD, 1835 – **Keleti nomádhangya**

46. ***Dorylus wilverthi*** EMERY, 1899 – **Kongói nomádhangya**

Nemzetség (genus): *Neivamyrmex* BORGMEIER, 1940 – **Vadászhangya**

47. *Neivamyrmex nigrescens* (CRESSON, 1872) – **Gyakori vadászhangya**

Nemzetség (genus): *Eciton* LATREILLE, 1804 – **Vándorhangya**

Kalóz hangyák (BREHM 1906)

Kóborhangya / vadászhangyák / kalózhangyák (SAJÓ 1917)

Vándorhangya (a *Dorylus* nemzetséggel közös magyar néven) (GÜNTHER *et al.* 1970)

Katonahangyák (ATTENBOROUGH 1988)

Katonahangya (ATTENBOROUGH 1991)

48. *Eciton burchellii* (WESTWOOD, 1842) – **Vándorhangya**

Katonahangya (O'TOOLE 1994)

Amerikai vándorhangya (STEGHAUS-KOVAC 2005)

Vándorhangya (CSÓSZ 2019a)

49. *Eciton hamatum* (FABRICIUS, 1782) – **Vörös vándorhangya**

Kalóz hangya (BREHM 1906)

Nemzetség (genus): *Nomamyrmex* BORGMEIER, 1936 – **Kalózhangya**

50. *Nomamyrmex esenbeckii* (WESTWOOD, 1842) – **Kalózhangya**

Alcsalád (subfamilia): **Aneuretinae** EMERY, 1913 – **Maradványhangya-formák**

Tribusz (tribus): **Aneuretini** EMERY, 1913 – **Maradványhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Aneuretus* EMERY, 1893 – **Maradványhangya**

51. *Aneuretus simoni* EMERY, 1893 – **Srí Lanka-i maradványhangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Alcsalád (subfamilia): **Dolichoderinae** FOREL, 1878 – **Erdeihangya-formák**

Tribusz (tribus): **Tapinomini** EMERY, 1913 – **Kóborhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Liometopum* MAYR, 1861 – **Tölgyfahangya**

52. *Liometopum occidentale* EMERY, 1895 – **Bársonyos tölgyfahangya**

Bársonyos fahangya (UJHELYI 2008)

Nemzetség (genus): *Tapinoma* FOERSTER, 1850 – **Kóborhangya**

53. *Tapinoma nigerrimum* (NYLANDER, 1856) – **Fekete kóborhangya**

Tribusz (tribus): **Dolichoderini** FOREL, 1878 – **Erdeihangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Dolichoderus* LUND, 1831 – **Erdeihangya**

54. *Dolichoderus cuspidatus* (F. SMITH, 1857) – **Pásztorhangya**

55. *Dolichoderus thoracicus* (F. SMITH, 1860) – **Kakaóhangya**

Syn.: *Dolichoderus bituberculata* (MAYR, 1862)

Kakaóhangya (BREHM 1933)

Tribusz (tribus): **Leptomyrmecini** EMERY, 1913 – **Bothangyarokonúak**

Nemzetség (genus): *Leptomyrmex* MAYR, 1862 – **Bothangya**

56. *Leptomyrmex erythrocephalus* (FABRICIUS, 1775) – **Vörösfejű bothangya**

Nemzetség (genus): *Forelius* EMERY, 1888 – **Aszályhangya**

57. *Forelius pusillus* SANTSCHI, 1922 – **Argentín aszályhangya**

Nemzetség (genus): *Azteca* FOREL, 1878 – **Aztékhangya**

Akáciahangya (ATTENBOROUGH 2006)

58. *Azteca alfari* EMERY, 1893 – **Gyakori aztékhangya**

Cercopia hangya (CSÖSZ 2019a)

59. *Azteca xanthochroa* (ROGER, 1863) – **Fatörzslakó aztékhangya**

Nemzetség (genus): *Linepithema* MAYR, 1866 – **Gyötrőhangya**

60. *Linepithema humile* (MAYR, 1868) – **Argentín gyötrőhangya**

Syn.: *Iridomyrmex humilis arrogans* CHOPARD, 1921

Argentínhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Argentín hangya (ANONYM 2009)

Argentín hangya (KOVÁCS *et al.* 2017)

Argentín hangya (CSÖSZ 2019a)

Nemzetség (genus): *Anonychomyrma* DONISTHORPE, 1947 – **Tigrishangya**

61. *Anonychomyrma biconvexa* (SANTSCHI, 1928) – **Ausztrál tigrishangya**

62. *Anonychomyrma tigris* (STITZ, 1912) – **Csíkos tigrishangya**

Nemzetség (genus): *Iridomyrmex* MAYR, 1862 – **Szívárványhangya**

63. *Iridomyrmex purpureus* (F. SMITH, 1858) – **Vörös szívárványhangya**

Alcsalád (subfamilia): **Myrmeciinae** EMERY, 1877 – **Buldoghangyaformák**

Tribusz (tribus): **Prionomyrmecini** W. M. WHEELER, 1915 – **Hajnalhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Nothomyrmecia* CLARK, 1934 – **Alkonyhangya**

64. *Nothomyrmecia macrops* CLARK, 1934 – **Alkonyhangya**

Tribusz (tribus): **Myrmeciini** EMERY, 1877 – **Buldoghangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Myrmecia* FABRICIUS, 1804 – **Buldoghangya**

Buldogghangyák (BREHM 1933)

Buldoghangya (ATTENBOROUGH 2006)

65. *Myrmecia gulosa* (FABRICIUS, 1775) – **Vörös buldoghangya**

Ausztráliai buldoghangya (O'TOOLE 1994)

Vörös buldoghangya (O'TOOLE 2008)

Buldoghangya (CSŐSZ 2019a)

66. *Myrmecia pilosula* F. SMITH, 1858 – **Hegyi buldoghangya**

Ausztráliai ugróhangya / ausztrál ugróhangya (CSŐSZ 2019a)

67. *Myrmecia pyriformis* F. SMITH, 1858 – **Éjjeli buldoghangya**

Syn.: *Myrmecia sanguinea* F. SMITH, 1858

Vörös buldoghangya (BREHM 1933)

68. *Myrmecia urens* LOWNE, 1865 – **Tüzes buldoghangya**

Alcsalád (subfamilia): **Pseudomyrmecinae** M. R. SMITH, 1952 – **Tövishangyaformák**

Nemzetség (genus): *Tetraoponera* F. SMITH, 1852 – **Orsóhangya**

69. *Tetraoponera binghami* (FOREL, 1902) – **Bambuszlakó orsóhangya**

70. *Tetraoponera nigra* (JERDON, 1851) – **Fekete orsóhangya**

71. *Tetraoponera penzigi* (MAYR, 1907) – **Kenyai orsóhangya**

72. *Tetraponera rufonigra* (JERDON, 1851) – **Vörös-fekete orsóhangya**

Nemzetség (genus): *Pseudomyrmex* LUND, 1831 – **Tövishangya**

73. *Pseudomyrmex ferrugineus* (F. SMITH, 1877) – **Vörös tövishangya**

74. *Pseudomyrmex gracilis* (FABRICIUS, 1804) – **Karcsú tövishangya**

Alcsalád (subfamilia): **Myrmicinae** LEPELETIER DE SAINT-FARGEAU, 1835 – **Bütyköshangyaformák**

Tribusz (tribus): **Myrmicini** LEPELETIER DE SAINT-FARGEAU, 1835 – **Bütyköshangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Myrmica* LATREILLE, 1804 – **Bütyköshangya**

[*Myrmica microrubra* SEIFERT, 1993 – **Törpe bütyköshangya**]

Élősködő bütyköshangya (GALLÉ 2012)

(Megj.: Bizonytalan taxon.)

Tribusz (tribus): **Pogonomyrmecini** WARD, BRADY, FISHER & SCHULTZ, 2014 – **Aratóhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Pogonomyrmex* MAYR, 1868 – **Aratóhangya**

Aratóhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

75. *Pogonomyrmex badius* (LATREILLE, 1802) – **Keleti aratóhangya**

Syn.: *Atta crudelis* F. SMITH, 1858

Arató hangya (csoportnévként) (BREHM 1906)

Amerikai maggyűjtő hangya (CSŐSZ 2019a)

76. *Pogonomyrmex barbatus* (F. SMITH, 1858) – **Harcias aratóhangya**

Syn.: *Myrmica molefaciens* BUCKLEY, 1860

Arató hangya (csoportnévként) / arató hangya / földművelőhangya (BREHM 1906)

Maggyűjtő hangyák (csoportnévként) / földművelőhangya (BREHM 1933)

77. *Pogonomyrmex californicus* (BUCKLEY, 1867) – **Kaliforniai aratóhangya**

78. *Pogonomyrmex rugosus* EMERY, 1895 – **Ráncos aratóhangya**

Tribusz (tribus): **Stenammini** ASHMEAD, 1905 – **Avarhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Veromessor* FOREL, 1917 – **Földműveshangya**

79. *Veromessor pergandei* (MAYR, 1886) – **Fekete földműveshangya**

Nemzetség (genus): *Aphaenogaster* MAYR, 1853 – **Karcsúhangya**

80. *Aphaenogaster beccarii* EMERY, 1887 – **Hosszúlábú karcsúhangya**

81. *Aphaenogaster dulcineae* EMERY, 1924 – **Spanyol karcsúhangya**

82. *Aphaenogaster iberica* EMERY, 1908 – **Ibériai karcsúhangya**

83. *Aphaenogaster longiceps* (F. SMITH, 1858) – **Ausztrál karcsúhangya**

84. *Aphaenogaster ujhelyii* SZABÓ, 1910 – **Ujhelyi-karcsúhangya**
(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Nemzetség (genus): *Messor* FOREL, 1890 – **Maggyűjtőhangya**

85. *Messor aegyptiacus* (EMERY, 1878) – **Egyiptomi maggyűjtőhangya**

86. *Messor angularis* SANTSCHI, 1928 – **Kenyai maggyűjtőhangya**

87. *Messor arenarius* (FABRICIUS, 1787) – **Homoki maggyűjtőhangya**
Maggyűjtő hangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

88. *Messor barbarus* (LINNAEUS, 1767) – **Szakállas maggyűjtőhangya**

89. *Messor capitatus* (LATREILLE, 1798) – **Nagyfejű maggyűjtőhangya**

90. *Messor cephalotes* (EMERY, 1895) – **Etióp maggyűjtőhangya**

91. *Messor ebeninus* SANTSCHI, 1927 – **Libanoni maggyűjtőhangya**

92. *Messor ibericus* SANTSCHI, 1931 – **Déli maggyűjtőhangya**

93. *Messor minor* (ANDRÉ, 1883) – **Kis maggyűjtőhangya**

94. *Messor orientalis* (EMERY, 1898) – **Keleti maggyűjtőhangya**

Tribusz (tribus): **Solenopsidini** FOREL, 1893 – **Tűzhangyarokonúak**

Nemzetség (genus): *Solenopsis* WESTWOOD, 1840 – **Tűzhangya**

95. *Solenopsis geminata* (FABRICIUS, 1804) – **Hódító tűzhangya**

Tűzhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

96. *Solenopsis invicta* BUREN, 1972 – **Amerikai tűzhangya**

Tűzhangya (MCGAVIN 2000)

Legyőzhetetlen tűzhangya (KOLREP & ROLLER 2012)

Tűzhangya (CSÖSZ 2019a)

97. *Solenopsis phoretica* DAVIS & DEYRUP, 2006 – **Apró tűzhangya**

Apró tűzhangya (CSÖSZ 2019a)

98. *Solenopsis xyloni* MCCOOK, 1879 – **Harcias tűzhangya**

Nemzetség (genus): *Megalomyrmex* FOREL, 1885 – **Csibészhangya**

99. *Megalomyrmex symmetochus* W. M. WHEELER, 1925 – **Csibészhangya**

Nemzetség (genus): *Tyrannomyrmex* FERNÁNDEZ, 2003 – **Zsarnokhangya**

100. *Tyrannomyrmex rex* FERNÁNDEZ, 2003 – **Maláj zsarnokhangya**

Nemzetség (genus): *Myrmicaria* W. W. SAUNDERS, 1842 – **Lopóhangya**

101. *Myrmicaria brunnea* W. W. SAUNDERS, 1842 – **Barna lopóhangya**

102. *Myrmicaria natalensis* (F. SMITH, 1858) – **Dél-afrikai lopóhangya**

Nemzetség (genus): *Monomorium* MAYR, 1855 – **Fáraóhangya**

103. *Monomorium biroi* FOREL, 1907 – **Biró-fáraóhangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Tribusz (tribus): *Attini* F. SMITH, 1858 – **Levélvágóhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Allomerus* MAYR, 1878 – **Kelepcéshangya**

104. *Allomerus decemarticulatus* MAYR, 1878 – **Kelepcéshangya**

Nemzetség (genus): *Wasmannia* FOREL, 1893 – **Zsarátnokhangya**

105. *Wasmannia auropunctata* (ROGER, 1863) – **Zsarátnokhangya**

Nemzetség (genus): *Acanthognathus* MAYR, 1887 – **Ollóshangya**

106. *Acanthognathus ocellatus* MAYR, 1887 – **Ollóshangya**

Nemzetség (genus): *Sericomyrmex* MAYR, 1865 – **Selyemhangya**

107. *Sericomyrmex amabilis* W. M. WHEELER, 1925 – **Panamai selyemhangya**

Nemzetség (genus): *Amoimyrmex* CRISTIANO, CARDOSO & SANDOVAL, 2020 – **Zászlóshangya**

108. *Amoimyrmex striatus* (ROGER, 1863) – **Gyakori zászlóshangya**

Syn.: *Acromyrmex striatus* (ROGER, 1863)

Nemzetség (genus): *Acromyrmex* MAYR, 1865 – **Szabóhangya**

Levélvágó hangyák / száuba („legismertebbek közöttük az *Atta* és *Acromyrmex* nem fajai”) (GÜNTHER *et al.* 1970)

Levélnyíróhangya (ATTENBOROUGH 2006)

109. *Acromyrmex hystrix* (LATREILLE, 1802) – **Tüskés szabóhangya**

Syn.: *Atta hystrix* (LATREILLE, 1802)

Kertészhangya (BREHM 1906)

Gombatenyésztő hangya (ERDEY-GRÚZ 1965)

110. *Acromyrmex insinuator* SCHULTZ, BEKKEVOLD & BOOMSMA, 1998 – **Élősködő szabóhangya**

111. *Acromyrmex octospinosus* (REICH, 1793) – **Nyolctövisű szabóhangya**

112. *Acromyrmex versicolor* (PERGANDE, 1893) – **Sivatagi szabóhangya**

Nemzetség (genus): *Atta* FABRICIUS, 1804 – **Levélvágóhangya**

Levélrágó hangyák (SAJÓ 1917)

Gombatenyésztőhangyák / levélnyíróhangyák (BREHM 1933)

Levélnyíró hangyák („*Atta* és vele rokon fajok”) (BREHM 1960)

Levélvágó hangyák / száuba („legismertebbek közöttük az *Atta* és *Acromyrmex* nem fajai”) (GÜNTHER *et al.* 1970)

Levélvágó hangyák (ATTENBOROUGH 1988)

Levélvágó hangya (ATTENBOROUGH 1991)

Levélvágó hangyák (O'TOOLE 1994)

Levélvágóhangyák (O'TOOLE 2008)

113. *Atta cephalotes* (LINNAEUS, 1758) – **Busafejű levélvágóhangya**

Syn.: *Formica cephalotes* LINNAEUS, 1758

Syn.: *Oecodoma cephalotes* (LINNAEUS, 1758)

Busa Hangya (nagy kezdőbetűvel) (FÖLDI 1801)
 Busa hangya (tudományos név nélkül) (CZUCZOR & FOGARASI 1864)
 Látogató hangya / Mandioc-hangya / látogatóhangya / napernyős hangya (BREHM 1906)
 Látogatóhangya / száuba („amelyet a bennszülöttek száubának neveznek”) (BREHM 1933)
 Száuba (BREHM 1960)

114. *Atta laevigata* (F. SMITH, 1858) – **Fényesfejű levélvágóhangya**

115. *Atta sexdens* (LINNAEUS, 1758) – **Hattövisű levélvágóhangya**

116. *Atta texana* (BUCKLEY, 1860) – **Texasi levélvágóhangya**
 Levélmetsző hangya (MÓCZÁR 1987)

117. *Atta vollenweideri* FOREL, 1893 – **Pampai levélvágóhangya**

Nemzetség (genus): *Pheidole* WESTWOOD, 1839 – **Busahangya**
 Maggyűjtő hangya (CSÖSZ 2019a)

118. *Pheidole balcanica* SEIFERT, 2016 – **Balkáni busahangya**

119. *Pheidole indica* MAYR, 1879 – **Indiai busahangya**

120. *Pheidole katonae* FOREL, 1907 – **Katona-busahangya**
 (Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

121. *Pheidole megacephala* (FABRICIUS, 1793) – **Afrikai busahangya**

122. *Pheidole nodus* F. SMITH, 1874 – **Ázsiai busahangya**

123. *Pheidole pallidula* (NYLANDER, 1849) – **Déli busahangya**
 Maggyűjtő hangya (a *Messor structor*-ral közös magyar néven) / mediterrán
 maggyűjtő hangya (CSÖSZ 2019a)

124. *Pheidole pieli* SANTSCHI, 1925 – **Kínai busahangya**

125. *Pheidole providens* (SYKES, 1835) – **Iráni busahangya**

Nemzetség (genus): *Cephalotes* LATREILLE, 1802 – **Teknőshangya**

126. *Cephalotes atratus* (LINNAEUS, 1758) – **Fekete teknőshangya**

Nemzetség (genus): *Procryptocerus* EMERY, 1887 – **Vérteshangya**

127. *Procryptocerus striatus* (F. SMITH, 1860) – **Barázdás vérteshangya**

Nemzetség (genus): ***Strumigenys*** F. SMITH, 1860 – **Csőröshangya**

128. ***Strumigenys biroi*** EMERY, 1897 – **Biró-csőröshangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

129. ***Strumigenys mocsaryi*** EMERY, 1897 – **Mocsáry-csőröshangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Nemzetség (genus): ***Basiceros*** W. A. SCHULZ, 1906 – **Álcáshangya**

130. ***Basiceros manni*** BROWN & KEMPF, 1960 – **Álcáshangya**

Tribusz (tribus): ***Crematogastrini*** FOREL, 1893 – **Szívhangyarokonúak**

Nemzetség (genus): ***Nesomyrmex*** W. M. WHEELER, 1910 – **Zughangya**

131. ***Nesomyrmex angulatus*** (MAYR, 1862) – **Afrikai zughangya**

Nemzetség (genus): ***Xenomyrmex*** FOREL, 1885 – **Egérhangya**

132. ***Xenomyrmex stollii*** FOREL, 1885 – **Gyakori egérhangya**

Nemzetség (genus): ***Cataulacus*** F. SMITH, 1853 – **Páncéloshangya**

133. ***Cataulacus granulatus*** (LATREILLE, 1802) – **Indokínai páncéloshangya**

134. ***Cataulacus muticus*** EMERY, 1889 – **Bambuszlakó páncéloshangya**

Nemzetség (genus): ***Carebara*** WESTWOOD, 1840 – **Bálványhangya**

135. ***Carebara diversa*** (JERDON, 1851) – **Ázsiai bálványhangya**

Syn.: *Pheidologeton diversus* (JERDON, 1851)

136. ***Carebara vidua*** F. SMITH, 1858 – **Termeszvárlakó bálványhangya**

Termeszlakó hangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Nemzetség (genus): ***Melissotarsus*** EMERY, 1877 – **Rejtekhangya**

137. ***Melissotarsus beccarii*** EMERY, 1877 – **Rejtekhangya**

Nemzetség (genus): ***Tetramorium*** MAYR, 1855 – **Gyepihangya**

138. ***Tetramorium impurum*** (FOERSTER, 1850) – **Hegyvidéki gyepihangya**

139. *Tetramorium inquilinum* WARD, BRADY, FISHER & SCHULTZ, 2014 – **Élősködő gyepihangya**

Syn.: *Teleutomymex schneideri* KUTTER, 1950

140. *Tetramorium schneideri* EMERY, 1898 – **Turáni gyepihangya**

Nemzetség (genus): *Strongylognathus* MAYR, 1853 – **Betyárhangya**

141. *Strongylognathus alpinus* W. M. WHEELER, 1909 – **Havasi betyárhangya**

Nemzetség (genus): *Crematogaster* LUND, 1831 – **Szívhangya**

142. *Crematogaster biroi* MAYR, 1897 – **Biró-szívhangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Nemzetség (genus): *Meranoplus* F. SMITH, 1853 – **Borzashangya**

143. *Meranoplus astericus* DONISTHORPE, 1947 – **Csillagtorú borzashangya**

144. *Meranoplus bicolor* (GUÉRIN-MÉNEVILLE, 1844) – **Indiai borzashangya**

145. *Meranoplus peringueyi* EMERY, 1886 – **Dél-afrikai borzashangya**

Nemzetség (genus): *Temnothorax* MAYR, 1861 – **Kéreghangya**

146. *Temnothorax americanus* (EMERY, 1895) – **Amerikai kéreghangya**

147. *Temnothorax aveli* (BONDROIT, 1918) – **Spanyol kéreghangya**

Syn.: *Temnothorax rabaudi* (BONDROIT, 1918)

148. *Temnothorax curvispinosus* (MAYR, 1866) – **Ráncos kéreghangya**

149. *Temnothorax kaszabi* (PISARSKI, 1969) – **Kaszab-kéreghangya**

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Syn.: *Leptothorax kaszabi* PISARSKI, 1969

150. *Temnothorax longispinosus* (ROGER, 1863) – **Tövises kéreghangya**

151. *Temnothorax minutissimus* (M. R. SMITH, 1942) – **Élősködő kéreghangya**

152. *Temnothorax nylanderii* (FOERSTER, 1850) – **Nyugati kéreghangya**

153. *Temnothorax pilagens* SEIFERT, KLEEBERG, FELDMEYER, PAMMINGER, JONGEPIER & FOITZIK, 2014 – **Borostás kéreghangya**

154. *Temnothorax ravouxi* (ANDRÉ, 1896) – Szolgagyűjtő kéreghangya

Syn.: *Epimyrma ravouxi* (ANDRÉ, 1896)

Syn.: *Myrmoxenus ravouxi* (ANDRÉ, 1896)

Syn.: *Epimyrma goesswaldi* MENOZZI, 1930

Alcsalád (subfamilia): **Ectatomminae** EMERY, 1895 – Császárhangyaformák

Tribusz (tribus): **Ectatommini** EMERY, 1895 – Császárhangya-rokonúak

Nemzetség (genus): *Ectatomma* F. SMITH, 1858 – Császárhangya

155. *Ectatomma tuberculatum* (OLIVIER, 1792) – Vörös császárhangya

Nemzetség (genus): *Rhytidoponera* MAYR, 1862 – Fémhangya

156. *Rhytidoponera metallica* (F. SMITH, 1858) – Pompás fémhangya

Nemzetség (genus): *Gnamptogenys* ROGER, 1863 – Útonállóhangya

157. *Gnamptogenys bicolor* (EMERY, 1889) – Vörös-fekete útonállóhangya

158. *Gnamptogenys biroi* (EMERY, 1901) – Biró-útonállóhangya

(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

159. *Gnamptogenys hartmani* (W. M. WHEELER, 1915) – Változékony útonállóhangya

Alcsalád (subfamilia): **Heteroponerinae** BOLTON, 2003 – Tarajoshangyaformák

Nemzetség (genus): *Heteroponera* MAYR, 1887 – Tarajoshangya

160. *Heteroponera carinifrons* MAYR, 1887 – Tarajoshangya

Alcsalád (subfamilia): **Formicinae** LATREILLE, 1809 – Vöröshangyaformák

Tribusz (tribus): **Myrmelachistini** FOREL, 1912 – Ördöghangya-rokonúak

Nemzetség (genus): *Myrmelachista* ROGER, 1863 – Ördöghangya

161. *Myrmelachista schumanni* EMERY, 1890 – Kolumbiai ördöghangya

Tribusz (tribus): **Lasiini** ASHMEAD, 1905 – Feketehangya-rokonúak

Nemzetség (genus): *Lasius* FABRICIUS, 1804 – Feketehangya

Alnemzetség (subgenus): *Lasius* FABRICIUS, 1804 – **Feketehangya**

162. *Lasius americanus* EMERY, 1893 – **Amerikai feketehangya**

163. *Lasius austriacus* SCHLICK-STEINER, 2003 – **Osztrák feketehangya**

164. *Lasius illyricus* ZIMMERMANN, 1935 – **Déli feketehangya**

165. *Lasius neoniger* EMERY, 1893 – **Újvilági feketehangya**

166. *Lasius paralienus* SEIFERT, 1992 – **Mezei feketehangya**

Alnemzetség (subgenus): *Acanthomyops* MAYR, 1862 – **Borostyánhangya** (részben)

167. *Lasius occidentalis* W. M. WHEELER, 1909 – **Nyugati borostyánhangya**

Alnemzetség (subgenus): *Austrolasius* FABER, 1967 – **Borostyánhangya** (részben)

168. *Lasius reginae* FABER, 1967 – **Osztrák borostyánhangya**

Alnemzetség (subgenus): *Chthonolasius* RUZSKY, 1912 – **Borostyánhangya** (részben)

169. *Lasius minutus* EMERY, 1893 – **Amerikai borostyánhangya**

Nemzetség (genus): *Myrmecocystus* WESMAEL, 1838 – **Mézesbödönhangya**

Mézhangyák (SAJÓ 1917)

Hosszúlábú hangya (GÜNTHER *et al.* 1970)

Mézesbödönhangya (BOOD 1989)

Mézesbödönhangya / mézesbödön hangya (ATTENBOROUGH 1991)

Észak-amerikai hosszúlábúhangyák (O'TOOLE 1994)

Mézesbödönhangyák (CSÖSZ 2004a)

Mézesbödön-hangyák (GALLÉ 2012)

Mézesbödönhangyák (CSÖSZ 2019a)

Mézesbödön hangyák (CSÖSZ 2019c)

170. *Myrmecocystus melliger* FOREL, 1886 – **Kövi mézesbödönhangya**

Mézhangya (a *Myrmecocystus mexicanus*-szal közös magyar néven) (BREHM 1906)

Mézhangya (ERDEY-GRÚZ 1966)

171. *Myrmecocystus mexicanus* WESMAEL, 1838 – **Mexikói mézesbödönhangya**

Mézhangya / mézhangya (a *Myrmecocystus melliger*-rel közös magyar néven) (BREHM 1906)

Mexikói mézgyűjtőhangya (BREHM 1933)

Mexikói mézgyűjtő hangya (DUDICH & LOKSA 1971)

Mézesbödönhangya (CSÖSZ 2019a)

Nemzetség (genus): ***Prenolepis*** MAYR, 1861 – **Ragyogóhangya**

172. ***Prenolepis imparis*** (SAY, 1836) – **Amerikai ragyogóhangya**

173. ***Prenolepis naoroji*** FOREL, 1902 – **Ázsiai ragyogóhangya**

Nemzetség (genus): ***Nylanderia*** EMERY, 1906 – **Bolondhangya**

174. ***Nylanderia fulva*** (MAYR, 1862) – **Sárga bolondhangya**

Tribusz (tribus): ***Oecophyllini*** EMERY, 1895 – **Szövőhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Oecophylla*** F. SMITH, 1860 – **Szövőhangya**

Szövőhangyák (SAJÓ 1917)

Szövőhangyák („*Oecophylla* és egyéb nemek”) (BREHM 1960)

Szövőhangyák (GÜNTHER *et al.* 1970)

Levélvonó hangyák / levélfonó hangya (ATTENBOROUGH 1988)

Levélszövő hangyák (KOVÁCS *et al.* 2017)

175. ***Oecophylla longinoda*** (LATREILLE, 1802) – **Afrikai szövőhangya**

Afrikai szövőhangya / ázsiai szövőhangya (téves név) / szövőhangya (CSŐSZ 2019a)

176. ***Oecophylla smaragdina*** (FABRICIUS, 1775) – **Ázsiai szövőhangya**

Szövőhangya (BREHM 1933)

Szövőhangya / indiai szövőhangya (DUDICH & LOKSA 1971)

Zöld szövőhangya (ATTENBOROUGH 1991)

Smaragd zöld szövőhangya (ATTENBOROUGH 2006)

Smaragd szövőhangya (O'TOOLE 2008)

Ázsiai szövőhangya / szövőhangya (CSŐSZ 2019a)

Tribusz (tribus): ***Plagiolepidini*** FOREL, 1886 – **Törpehangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Anoplolepis*** SANTSCHI, 1914 – **Kergehangya**

177. ***Anoplolepis gracilipes*** (F. SMITH, 1857) – **Sárga kergehangya**

Syn.: *Anoplolepis longipes* (JERDON, 1851)

Déli hosszúlábúhangya (O'TOOLE 1994)

Nemzetség (genus): ***Acropyga*** ROGER, 1862 – **Juhászhangya**

178. ***Acropyga acutiventris*** ROGER, 1862 – **Juhászhangya**

Tribusz (tribus): ***Gigantiopini*** ASHMEAD, 1905 – **Nagyszeműhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): ***Gigantiops*** ROGER, 1863 – **Nagyszeműhangya**

179. *Gigantiops destructor* (FABRICIUS, 1804) – Nagyszeműhangya

Tribusz (tribus): **Myrmoteratini** EMERY, 1895 – Gaviálhangya-rokonúak

Nemzetség (genus): *Myrmoteras* FOREL, 1893 – Gaviálhangya

180. *Myrmoteras indicum* MOFFETT, 1985 – Indiai gaviálhangya

Tribusz (tribus): **Camponotini** FOREL, 1878 – Lóhangyarokonúak

Nemzetség (genus): *Colobopsis* MAYR, 1861 – Kapushangya

181. *Colobopsis leonardi* (EMERY, 1889) – Indokínai kapushangya

182. *Colobopsis saundersi* (EMERY, 1889) – Robbanó kapushangya

183. *Colobopsis schmitzi* (STÄRCKE, 1933) – Kancsókalakó kapushangya

Nemzetség (genus): *Dinomyrmex* ASHMEAD, 1905 – Óriáshangya

184. *Dinomyrmex gigas* (LATREILLE, 1802) – Óriáshangya

Syn.: *Camponotus gigas* (LATREILLE, 1802)

Óriás lóhangya (VÁSÁRHELYI & CSIBY 1989)

Nemzetség (genus): *Polyrhachis* F. SMITH, 1857 – Horgashangya

185. *Polyrhachis bicolor* F. SMITH, 1858 – Kétszínű horgashangya

186. *Polyrhachis dives* F. SMITH, 1857 – Fészekszövő horgashangya

187. *Polyrhachis rastellata* (LATREILLE, 1802) – Indonéz horgashangya

188. *Polyrhachis sokolova* FOREL, 1902 – Mangróvehangya

Nemzetség (genus): *Camponotus* MAYR, 1861 – Lóhangya

189. *Camponotus americanus* MAYR, 1862 – Amerikai lóhangya

190. *Camponotus auriventris* EMERY, 1889 – Ezüstös lóhangya

191. *Camponotus barbaricus* EMERY, 1905 – Berber lóhangya

192. *Camponotus castaneus* (LATREILLE, 1802) – Gesztenyevörös lóhangya

193. *Camponotus chromaiodes* BOLTON, 1995 – **Rozsdás lóhangya**
194. *Camponotus cinctellus* (GERSTÄCKER, 1859) – **Mozambiki lóhangya**
195. *Camponotus consobrinus* (ERICHSON, 1842) – **Ausztrál lóhangya**
196. *Camponotus cosmicus* (F. SMITH, 1858) – **Dél-afrikai lóhangya**
197. *Camponotus cruentatus* (LATREILLE, 1802) – **Vérvörös lóhangya**
198. *Camponotus discolor* (BUCKLEY, 1866) – **Szakállas lóhangya**
199. *Camponotus fellah* DALLA TORRE, 1893 – **Harcias lóhangya**
200. *Camponotus femoratus* (FABRICIUS, 1804) – **Kertészhangya**
Kertészhangya (GÜNTHER *et al.* 1970)
201. *Camponotus festinus* (F. SMITH, 1857) – **Borneói lóhangya**
202. *Camponotus floridanus* (BUCKLEY, 1866) – **Floridai lóhangya**
203. *Camponotus fulvopilosus* (DE GEER, 1778) – **Aranyszőrű lóhangya**
204. *Camponotus habereri* FOREL, 1911 – **Csíkos lóhangya**
205. *Camponotus inflatus* LUBBOCK, 1880 – **Mézyűjtő lóhangya**
Ausztráliai mézesbödönhangya (ATTENBOROUGH 2006)
206. *Camponotus irritans* (F. SMITH, 1857) – **Hosszúlábú lóhangya**
207. *Camponotus japonicus* MAYR, 1866 – **Japán lóhangya**
208. *Camponotus lownei* FOREL, 1895 – **Ragyogó lóhangya**
209. *Camponotus maculatus* (FABRICIUS, 1782) – **Foltos lóhangya**
210. *Camponotus mocsaryi* FOREL, 1902 – **Mocsáry-lóhangya**
(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)
211. *Camponotus mutilarius* EMERY, 1893 – **Borzas lóhangya**
(Megj.: A Világhálón számos helyen – tévesen – *Camponotus xiangban* néven szerepel.)
212. *Camponotus nicobarensis* MAYR, 1865 – **Szapura lóhangya**
213. *Camponotus parius* EMERY, 1889 – **Hamvas lóhangya**

214. *Camponotus pseudoirritans* J. WU & C. WANG, 1989 – **Kínai lóhangya**
215. *Camponotus pseudolendus* J. WU & C. WANG, 1989 – **Szecsuan lóhangya**
216. *Camponotus rosariensis* FOREL, 1912 – **Argentín lóhangya**
217. *Camponotus rufoglaucus* (JERDON, 1851) – **Változékony lóhangya**
218. *Camponotus sayi* EMERY, 1893 – **Kétszínű lóhangya**
219. *Camponotus senex* (F. SMITH, 1858) – **Lombjáró lóhangya**
220. *Camponotus singularis* (F. SMITH, 1858) – **Pirosfejű lóhangya**
221. *Camponotus storeatus* FOREL, 1910 – **Ezüstszőrű lóhangya**
222. *Camponotus turkestanicus* EMERY, 1887 – **Turkesztáni lóhangya**
223. *Camponotus turkestanus* ANDRÉ, 1882 – **Turáni lóhangya**
224. *Camponotus vestitus* (F. SMITH, 1858) – **Rozsdásfejű lóhangya**

Nemzetség (genus): *Calomyrmex* EMERY, 1895 – **Színjátzóhangya**

225. *Calomyrmex splendidus* (MAYR, 1876) – **Pompás színjátzóhangya**

Tribusz (tribus): **Formicini** LATREILLE, 1809 – **Vöröshangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): *Cataglyphis* FOERSTER, 1850 – **Fürgehangya**

226. *Cataglyphis bicolor* (FABRICIUS, 1793) – **Sivatagi fürgehangya**
Sivatagi hangya (fajnévként?) (STEGHAUS-KOVAC 2005)

Nemzetség (genus): *Proformica* RUZSKY, 1902 – **Sztyepphangya**

227. *Proformica ferreri* BONDROIT, 1918 – **Ibériai sztyepphangya**
228. *Proformica kaszabi* DLUSSKY, 1969 – **Kaszab-sztyepphangya**
(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)
229. *Proformica mongolica* (EMERY, 1901) – **Mongol sztyepphangya**

Nemzetség (genus): *Formica* LINNAEUS, 1758 – **Vöröshangya**

230. *Formica lugubris* ZETTERSTEDT, 1838 – **Havasi vöröshangya**

Hegyi vöröshangya (ATTENBOROUGH 2006)

Nyugat-európai vöröshangya (CSÖSZ 2019a)

231. *Formica obscuripes* FOREL, 1886 – **Kétszínű vöröshangya**

232. *Formica pallidefulva* LATREILLE, 1802 – **Változékony rabszolgahangya**

233. *Formica paralugubris* SEIFERT, 1996 – **Alpesi vöröshangya**

234. *Formica subintegra* W. M. WHEELER, 1908 – **Portyázó vöröshangya**

235. *Formica uralensis* RUZSKY, 1895 – **Szibériai vöröshangya**

Nemzetség (genus): *Polyergus* LATREILLE, 1804 – **Amazonhangya**

236. *Polyergus breviceps* EMERY, 1893 – **Prérilakó amazonhangya**

237. *Polyergus nigerrimus* MARIKOVSKY, 1963 – **Fekete amazonhangya**

238. *Polyergus samurai* YANO, 1911 – **Szamorájhangya**

Néhány fosszilis hangyafaj magyar neve

Alcsalád (subfamilia): †**Sphecomyrminae** WILSON & BROWN, 1967 – **Őshangyaformák**

Tribusz (tribus): †**Sphecomyrmini** WILSON & BROWN, 1967 – **Őshangyarokonúak**

Nemzetség (genus): †**Gerontoformica** NEL & PERRAULT, 2004 – **Óhangya**

1. †**Gerontoformica cretatica** NEL & PERRAULT, 2004 – **Krétakori óhangya**

Nemzetség (genus): †**Sphecomyrma** WILSON & BROWN, 1967 – **Őshangya**

2. †**Sphecomyrma freyi** WILSON & BROWN, 1967 – **New Jersey-i őshangya**
(Megj.: A magyar név nagy kezdőbetűs.)

Nemzetség (genus): †**Armania** DLUSSKY, 1983 – **Góliáthangya**

3. †**Armania robusta** DLUSSKY, 1983 – **Góliáthangya**

Alcsalád (subfamilia): †**Brownimeciinae** BOLTON, 2003 – **Előhangyaformák**

Nemzetség (genus): †**Brownimecia** GRIMALDI, AGOSTI & CARPENTER, 1997 – **Előhangya**

4. †**Brownimecia clavata** GRIMALDI, AGOSTI & CARPENTER, 1997 – **Buzogányos előhangya**

Alcsalád (subfamilia): †**Haidomyrmecinae** BOLTON, 2003 – **Lidérhangyaformák**

Nemzetség (genus): †**Haidomyrmex** DLUSSKY, 1996 – **Lidérhangya**

5. †**Haidomyrmex cerberus** DLUSSKY, 1996 – **Lidérhangya**

Nemzetség (genus): †**Linguamyrmex** BARDEN & GRIMALDI, 2017 – **Pokolhangya**

6. †**Linguamyrmex vladi** BARDEN & GRIMALDI, 2017 – **Pokolhangya**
Pokolhangya (CSÖSZ 2019a)

Alcsalád (subfamilia): †**Formiciinae** LUTZ, 1986 – **Mamuthangyaformák**
Óriáshangyák (tudományos név nélkül) (CSÖSZ 2019a)

Nemzetség (genus): †**Formicium** WESTWOOD, 1854 – **Mamuthangya**

7. †**Formicium brodiei** WESTWOOD, 1854 – **Mamuthangya**

Nemzetség (genus): †*Titanomyrma* ARCHIBALD, JOHNSON, MATHEWES & GREENWOOD, 2011 – **Titánhangya**

8. †*Titanomyrma gigantea* (LUTZ, 1986) – **Óriás titánhangya**

Syn.: †*Formicium giganteum* LUTZ, 1986

Alcsalád (subfamilia): **Paraponerinae** EMERY, 1901 – **Bikahangyaformák**

Nemzetség (genus): *Paraponera* F. SMITH, 1858 – **Bikahangya**

9. †*Paraponera dieteri* BARONI URBANI, 1994 – **Dominikai bikahangya**

Alcsalád (subfamilia): **Myrmeciinae** EMERY, 1877 – **Buldoghangyaformák**

Tribusz (tribus): **Prionomyrmecini** W. M. WHEELER, 1915 – **Hajnalhangya-rokonúak**

Nemzetség (genus): †*Prionomyrmex* MAYR, 1868 – **Hajnalhangya**

10. †*Prionomyrmex longiceps* MAYR, 1868 – **Balti hajnalhangya**

Nem vagy csak bizonytalanul azonosítható fajra (csoportra) vonatkozó, közleményekben előforduló magyar hangyanevek

1. *Eciton canadense* LTR.

Padicour-hangya (nagy kezdőbetűvel) (BREHM 1906)

2. *Formica omnivora* LINNAEUS, 1758

Torkos Hangya (nagy kezdőbetűvel) (FÖLDI 1801)

Torkos hangya (tudományos név nélkül) (CZUCZOR & FOGARASI 1864)

(Megj.: Azonosíthatatlannak tartott fajleírás. Talán a Dorylinae alcsalád valamelyik fájára vonatkozott.)

3. [Tudományos név nélkül]

Fehérhangya (CZUCZOR & FOGARASI 1864)

(Megj.: A név esetleg a *Liometopum microcephalum* fajra vonatkozhat.)

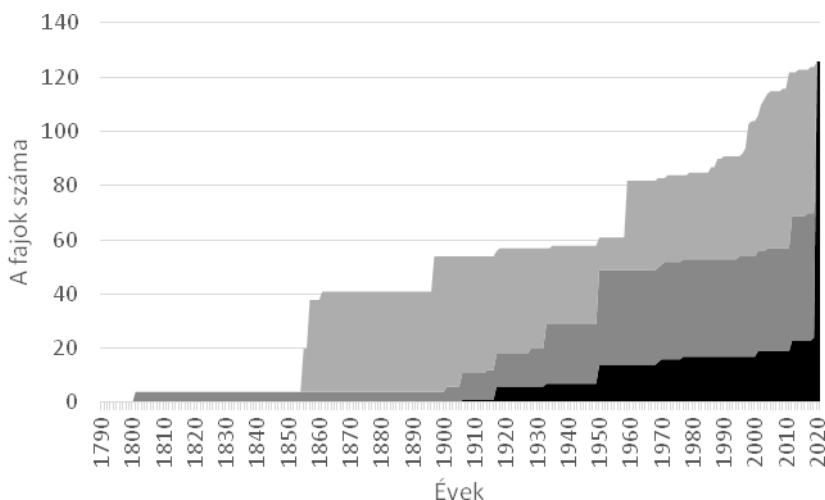
4. [Tudományos név nélkül]

Rablóhangyák (STEGHAUS-KOVAC 2005)

(Megj.: A név egy trópusi hangyacsoportra, valószínűleg a Dorylinae alcsaládra vonatkozik.)

Értékelés

A hazai hangyafajokra (tehát csak a faji rangú taxonokra) vonatkozó, az elmúlt 220 év közleményeiben szereplő magyar nevek számának alakulását mutatja be az 1. ábra.

1. ábra. A hazai hangyafajok magyar neveinek kialakulása az elmúlt 220 év során. Világosszürke: az igazolt hazai előfordulású faj csak magyar név nélkül szerepel a szakirodalomban; sötétszürke: a faj magyar névvel is szerepel; fekete: a faj a jelen tanulmányban javasolt magyar névalakkal is szerepel a forrásokban.

Figure 1. The development of Hungarian common names of ant species of Hungary during the last 220 years. Light gray: species with documented occurrence data from Hungary which are only mentioned without Hungarian common name in the literature; dark gray: species having Hungarian common name in the literature; black: species with the same Hungarian common name which is suggested in the present study.

A tanulmányunkban bemutatott névjegyzék a publikált szaknyelvi magyar hangya-nevekre nézve ugyan teljességre törekvő, de teljesnek korántsem tekinthető. Minden bizonnyal számos általunk fel nem lelt forrásmunka tartalmaz még további neveket, névalakkokat, ugyanakkor a hangyák magyar nevezéktanának kialakulásáról valószínűleg már így is nagy vonalakban használható képet kaphatunk.

A hangyafélék családjába a jelenlegi felosztás szerint 17 recens alcsalád tartozik (<https://antwiki.org>). A szakirodalmat áttekintve az alcsaládok közül négyre találtunk magyar megnevezést. Továbbá a tudomány számon tart négy, csak fosszilis fajokat tartalmazó hangyaalcsaládot is. Tanulmányunkban törekedtünk arra, hogy minden – ma élő fajokkal rendelkező és már kihalt – alcsalád kapjon magyar nevet, így névjegyzékünk az összes al-

családot tartalmazza. Minden hangyaalcsaládnak legalább egy jellegzetes faja szerepel a névjegyzékben.

A korábbi szakirodalom átvizsgálása során a legrégebb óta folytonos szaknyelvi hangyataxonnevünknek a „lóhangya” bizonyult, amely már FÖLDI (1801) munkájában is „Ló Hangya” alakban szerepelt, az óriás lóhangya (*Camponotus herculeanus* – a forrásműben: „*Formica herculanea*”) magyar nevéként. Később „lóhangya” alakban elsősorban az óriás lóhangya nevéként, és e faj és a faodvasító lóhangya (*Camponotus ligniperda*) öszszevont megnevezéseként fordul elő (BREHM 1906). Majd *Camponotus*-fajok neveiben, egyúttal gyakorlatilag a nemzetség magyar megfelelőjeként vált használatossá (BREHM 1933, MÓCZÁR 1950, 1969). Így a „lóhangya” név (csak írásmódjában eltérő formában) 220 év óta folyamatosan – és ugyanazon hangyacsoport tagjaira – volt használatos a magyar szaknyelvben.

A szakirodalmi adatgyűjtésünk alapján a legtöbb magyar névvel, névváltozattal rendelkező hangyafajnak a vérvörös rablóhangya (*Formica sanguinea*) bizonyult, amely esetében 12 eltérő névalakot találtunk. A faj példája abból a szempontból is érdekes, mert a számos névváltozat gyakran kifejezetten hasonló, de azok mégsem azonosak („piros rabló-hangya”, „vérpörös rablóhangya”, „vérpörös rabló hangya”, „vérvörös rabszolgotartó hangya”, „vérvörös rablóhangya”, „vérpírostorú rablóhangya”, „rablóhangya”, „vérpörös rabszolgotartó hangya”, „rabló hangya”, „vörös rablóhangya”, „vérvöröstorú rablóhangya”, „vérvörös rabló hangya”).

A hazai fajok közül szintén számos (kilenc) magyar megnevezés alatt szerepelt az általánosan elterjedt közönséges feketehangya (*Lasius niger*) is. Ennél a fajnál érdekes nevezéktani kérdések merültek fel. A korábban egyértelműen a – valóban szorosabban fákhoz kötődő – kartonépítő fahangyára (*Lasius fuliginosus*) vonatkozó név, a „fekete fahangya” ugyanis a huszadik század közepétől erre a fajra kezdett „átvándorolni” nem kis kavarodást okozva az egész feketehangya (*Lasius*) nemzetség magyar nevezéktanában.

Szintén számos társnévvel rendelkezik az erdei vöröshangya (*Formica rufa*) (nyolc eltérő névalak), a közönséges bütyköshangya (*Myrmica rubra*) (hat névalak), a faodvasító lóhangya (*Camponotus ligniperda*) (hat névalak), a kis vöröshangya (*Formica polyctena*) (hat névalak), a maggyűjtőhangya (*Messor structor*) (hat névalak), a kormos rabszolga-hangya (*Formica fusca*) (hat névalak), továbbá a gubacslakó kéreghangya (*Temnothorax crassispinus*) (öt névalak), az óriás lóhangya (*Camponotus herculeanus*) (öt névalak), a fekete fűrgehangya (*Cataglyphis aenescens*) (öt névalak) és a négypettyes erdeihangya (*Dolichoderus quadripunctatus*) (öt névalak).

Nevezéktani szempontból kivételesnek számít a tolvajhangya (*Solenopsis fugax*) esete, amely több mint száz év óta (SAJÓ 1917) – egy adott forráson belüli következetlen névhasználatot kivéve – mindig azonos magyar néven szerepelt a szakirodalomban. Az amazonhangya (*Polyergus rufescens*) magyar névalakjai pedig a kezdetektől (BREHM 1906) mindössze az írásmódjukban tértek el egymástól, de azok négy eltérő változatban jelentek meg az eltelt évtizedek során („amazonhangya”, „amazon-hangya”, „Amazon-hangya”, „amazon hangya”).

A hazánkban előforduló hangyanemzetségek közül a bütyköshangya (*Myrmica*) esetében találtuk a legtöbb magyar szakirodalmi nevet (az egyes számú és többes számú alakokat meg nem különböztetve is hat eltérő névalak).

A külföldi hangyacsoportok közül a levélvágóhangya-rokonúak (Attini) tribuszba tartozó amerikai fajok (és nemzetségek) magyar megnevezései mutatták a legnagyobb változást. Tudománytörténeti szempontból is érdekes, hogy ezen – a Föld távoli részén élő – rovarcsoport esetében a magyar nevek kialakulási folyamata egészen 1801-ig nyúlik vissza (FÖLDI 1801).

A távoli tájakon élő hangyák közül viszonylag nagyobb számú szakirodalmi magyar névvel rendelkeznek még a mézesbödönhangya (*Myrmecocystus*), a szövőhangya (*Oecophylla*), a nomáhangya (*Dorylus*), a vándorhangya (*Eciton*) és a buldoghangya (*Myrmecia*) nemzetségek, illetve azok egyes fajai.

A magyar hangyanevezéktan alkalmazását nem csak a hiányos volta (a hazai fajok jelentős része nem rendelkezett magyar névvel), hanem a nevek következtlen használata is akadályozta. Általános volt, hogy azonos fajok eltérő magyar neveken szerepeltek az egyes forrásokban. De ennél nagyobb gondot jelentett, ha azonos magyar névalak eltérő fajra vonatkozott az egyes forrásokban. Például a „fekete hangya” név néha a szurkos rabszolga-hangya (*Formica gagates*), néha pedig a közönséges feketehangya (*Lasius niger*) magyar neveként szerepelt. Előfordult, hogy egy magyar név alatt két faj került bemutatásra, így például az „erdei vöröshangya” megnevezés több forrásban az erdei vöröshangyára (*Formica rufa*) és a közeli rokon kis vöröshangyára (*Formica polyctena*) egyaránt vonatkozott.

A külföldi hangyafajok magyar nevezéktana sem volt mentes a következtlenlésektől. A „tűzhangya” megnevezés például fajnévként a *Solenopsis geminata* (névjegyzékünkben: „hódító tűzhangya”) és a *Solenopsis invicta* („amerikai tűzhangya”) fajok esetében párhuzamosan használatban volt az ismeretterjesztő munkákban. A „maggyűjtő hangya” név használata a hazánkban is élő *Messor* nemzetség egyes fajain felül a *Pogonomyrmex* (jegyzékünkben: „aratóhangya”) és a *Pheidole* („busahangya”) nemzetségek fajaira is előfordult. A „vándorhangya” kifejezés a *Dorylus* („nomáhangya”) és az *Eciton* („vándorhangya”) nemzetségek és azok fajainak megnevezésére egyaránt használatban volt.

A névjegyzékünk összeállításakor törekedtünk a következtlen névhasználat kiküszöbölésére.

A Magyarországon igazolt előfordulással rendelkező 126 hangyafaj közül 71 fajnál (56,3%) találtunk (bármilyen) magyar nevet az elmúlt 220 év tudományos közleményeiben és ismeretterjesztő irodalmában. Munkánk során 103 hazai hangyafaj (81,7%) esetében újonnan megalkotott fajnevet javasoltunk.

A szakirodalomban a taxonneveken (a fajok és az egyéb rangú rendszertani csoportok nevein) felül számos, kifejezetten a hangyákkal kapcsolatos szakkifejezés is nagy számban fordul elő. Néhány kiragadott példát megemlítenénk: „nemtelenek” (dolgozók) (FÖLDI 1801), „Hangyaboly” (hangyaboly, hangyafészek, már ott megjelenik a kifejezés) (FÖLDI 1801), „hangya-vendég”, „hangyavendég”, „hangyakedvelt”, „hangya-kedvelt” (mirmekofil faj) (A. AIGNER 1901), „hangya-hasonlatosság” (hangyautánzás) (A. AIGNER 1901), „szárnyas nők” (királynők) (BREHM 1906), „nőcskék” (nöstények) (BREHM 1906), „munkás-hangya” (dolgozó) (BREHM 1906), „hangyabarát” rovarok (mirmekofil rovarok) (BREHM 1906), „segítő hangya” (fészkalapításhoz használt hangyafaj) (SZABÓ 1914), „segítőhangyák” (rabszolgák) (BREHM 1933), „hangyanövények” (BREHM 1933), „anyak” (királynők) (MÓCZÁR 1950), „gazdahangya” (hangyafaj, amely fészket a tolvajhangya

fosztogatja) (BREHM 1960), „munkásnők”, „munkások” (dolgozók) (MÓCZÁR 1969), „kakukhangyák” (fészekélősködők) (STEGHAUS-KOVÁC 2005), „segédhangyák” (fészekalapításhoz) (TÓTH 1999), „mézesbödön-dolgozók” (CSÖSZ 2004a). Ezen kifejezések összegyűjtése és feldolgozása szintén érdekes feladatot jelenthetne, de jelen munkánk során azonban csak a fajok és egyéb rendszertani csoportok magyar neveinek kigyűjtésére vállalkoztunk.

Az utóbbi években, évtizedekben talán egyre nagyobb figyelem irányul egyes állatcsoportok magyar nevezéktani kérdései felé, több csoport esetében is jelentek meg a témával foglalkozó vagy a témára érdemben kitérő közlemények, kötetek, így például a szitakötők (AMBRUS *et al.* 2018), a lepkék (PASTORÁLIS *et al.* 2016), a madarak (MAGYAR & HADARICS 1996, WALICZKY *et al.* 2000, MAGYAR *et al.* 2004) és az emlősök (UJHELYI 1994, BUZÁS *et al.* 2011) esetében.

Reményeink szerint a bemutatott névjegyzék és a névgyűjtemény esetleg más szakterületekkel foglalkozó kollégák vagy lelkes természetbúvárok számára is érdekes lehet. Tanulmányunk feldolgozott példát hoz arra, hogy egy élőlénycsoport szaknyelvi magyar nevezéktana hogyan alakult ki az elmúlt 220 év során.

Köszönetnyilvánítás. A szerzők tisztelettel emlékeznek meg az első rendszeres magyar nyelvű állattani könyv szerzőjéről, FÖLDI Jánosról, és a hazai műrmekológia úttörőiről, SAJÓ Károlyról, SZABÓ-PATAY Józsefről és MÓCZÁR Lászlóról, akik munkásságuk során alapvetően járultak hozzá a hangyák magyar neveinek megalkotásához. Külön hálás köszönet illeti SOMFAI Editet, az első magyar nyelvű hangyahatározó megalkotóját, és ANDRÁSFALVY András, aki széleskörű szakmai felkészültségét páratlan természetbúvár szemlélettel ötvözve járult hozzá a hazai műrmekológia tudományához. Köszönjük MAKRANCZY György és VAS Zoltán alapos lektori munkáját.

Irodalomjegyzék

- A. AIGNER L. 1901. A hangyák életéből. I. *Rovartani Lapok* 8(5): 87–93.
- AMBRUS A., DANYIK T., KOVÁCS T. & OLAJOS P. 2018. *Magyarország szitakötőinek kézikönyve*. Magyar Természettudományi Múzeum – Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Budapest, 290 pp.
- ANONYM 2009. Egyetlen hangyakolonía uralja a fél világot. *Rovarász Híradó* 55: 7.
- ATTENBOROUGH D. 1988. *Élet a Földön. A természet története*. Novotrade Rt. [Budapest], 326 pp. (Fordította: SZILÁGYI T.)
- ATTENBOROUGH D. 1991. *Az élet erőpróbái. Az állatok viselkedésének természetrajza*. Park Könyvkiadó, Budapest, 326 pp. (Fordította: SÁRKÖZY E.)
- ATTENBOROUGH, D. 2006. *A gerinctelenek élete. Földön, vízben, levegőben*. Kossuth Kiadó, [Budapest], 288 pp. (Fordította: MERKL O.)
- BAJOMI B. 2015. Interjú Tartally Andrással. Hangyákon élő gombák. *Élet és Tudomány* 70 (1): 12–13.
- BAKOS Á. 2020. *Hangyakalauz. Hazai hangyafajok*. www.antsite.eu. 76 pp.
- BERECZKI J., PECSENYE K. & VARGA Z. 2006. A genetikai variabilitás szerkezete a szürkés hangyaboglárka fajsoport Kárpát-medencei populációiban. *Magyar Tudomány* 2006(6): 700–704.
- BEREI A. (szerk.) 1960. *Új magyar lexikon*. 3 [3. kötet]. G–J. Akadémiai Kiadó, Budapest, 543 pp.
- BOGNÁR S. & HUZIÁN L. 1979. *Növényvédelmi állattan*. Második, átdolgozott, bővített kiadás. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 557 pp.
- BOLTON B. 2021. AntCat. An online catalog of the ants of the world. <https://www.antcat.org> (Utolsó megtekintés: 2021. feb. 24.)
- BOOD Ch. [1988]. *A természet csodái. Az állatvilág képekben*. [1. kötet.] Interprint Kft. – Zrínyi Nyomda, [Budapest], 48 pp. [Fordította: VIDA G.]
- BOOD Ch. 1989. *A természet csodái. Az állatvilág képekben*. [3. kötet.] Interprint Kft., Budapest, 48 pp. (Fordította: FRENKEL É.)
- BREHM A. 1906. *Az állatok világa. Kilencedik kötet. Rovarok, százlábúak és pókok*. Légrády Testvérek, Budapest, 651 pp. (Hazai viszonyokhoz alkalmazta: LÓSY J.)
- BREHM A. 1933. *Az állatok világa. Tizenhatodik kötet. Ízeltlábúak. Rovarok II. (kétszárnyúak, bolhák, bogarak, sodorszárnyúak, hártýásszárnyúak) soklábúak, őslégsövesek, medveállatok, feregatkák, rákok I*. Gutenberg Könyvkiadóvállalat, Budapest, 424 pp.
- BREHM A. E. 1960. *Az állatok világa. Négy kötetben. Első kötet: Gerinctelenek*. – Második kiadás. Gondolat, Budapest, 456 pp. (Fordította: ÁKOS K.)
- BUZÁS B., CSORBA G. & SIMON L. 2011. A Föld patás állatainak névjegyzéke. Tudományos (latin), angol és magyar nevek. *Nimród Safari* 2011 (3): 49–57.
- CZUCZOR G. & FOGARASI J. 1864. *A magyar nyelv szótára. Második kötet*. Emich Gusztáv Magyar Akadémiai Nyomdásznál, Pest, 1774 pp.
- CSŐSZ S. 2000. Hangya-faunisztikai adatok a Körös-Maros Nemzeti Parkból: A Mályvádi-erdők. *Crisicum* 3: 183–187.
- CSŐSZ S. 2004a. Háború és béke a hangyatársadalomban. *Élet és Tudomány* 59(25): 788–790.
- CSŐSZ S. 2004b. Hangyák a ház körül. *Élet és Tudomány* 59(30): 947–949.
- CSŐSZ S. 2019a. *A földi idegenek. A hangyák világa*. Athenaeum Kiadó, Budapest, 205 pp.
- CSŐSZ S. 2019b. Hangyaolimpia. Mely sportágakban erősek? *Élet és Tudomány* 74(32): 1010–1012.

- CSŐSZ S. 2019c. A földi idegenek, a hangyák világa. *Geo* 2019(9): 52–67.
- CSŐSZ S., BÁTHORI F., GALLÉ L., LÖRINCZI G., MAÁK I., TARTALLY A., KOVÁCS É., SOMOGYI A. Á. & MARKÓ B. 2021. The myrmecofauna (Hymenoptera: Formicidae) of Hungary: survey of ant species with an annotated synonymic inventory. *Insects* 12(1): 78.
<https://doi.org/10.3390/insects12010078>
- DUDICH E. & LOKSA I. 1971. *Allatrendszertan*. – Második kiadás. Tankönyvkiadó, Budapest, 707 pp.
- EISENREICH W., HANDEL A. & ZIMMER U. E. 2000. *Állat- és növényhatározó természetjáróknak*. Magyar Könyvklub, Budapest, 560 pp. (Fordította: NAGY E. & SCHMIDT E.)
- ERDEY-GRÚZ T. (szerk.) 1965. *Természettudományi lexikon. Második kötet. D–G*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 931 pp.
- ERDEY-GRÚZ T. (szerk.) 1966. *Természettudományi lexikon. Harmadik kötet. Gy–K*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 992 pp.
- FITTKAU E. J. & KLINGE H. 1973. On biomass and trophic structure of the Central Amazonian rain forest ecosystem. *Biotropica* 5(1): 2–14. <https://doi.org/10.2307/2989676>
- FÖLDI J. 1801. *Természeti História. A' Linne Systémája szerént. Első Tsomó. Az Állatok Országá*. Weber Simon Péter költséggével, és betűivel, Pozson, 428 pp.
- GALLÉ L. 2012. A nemzeti park hangyái. In: KÁRPÁTI L. & FALLY J. (szerk.) *Fertő–Hanság – Neusiedler See–Seewinkel Nemzeti Park. Monografikus tanulmányok a Fertő és a Hanság vidékéről*. Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság – Szaktudás Kiadó Ház, Budapest, pp. 165–171.
- GOZMÁNY L. 1994. A magyar állatnevek helyesírási szabályai. *Folia Entomologica Hungarica* 55: 429–445.
- GÜNTHER K., HANNEMANN H.-J., HIEKE F., KÖNIGSMANN E. & SCHUMANN H. 1970. *Urania állatvilág. Rovarok*. Gondolat Kiadó, Budapest, 582 pp. (Fordította: ANDRÁSSY I.)
- HOSSZÚ F. (szerk.) 1988. *Új magyar tájszótár. Második kötet. E–J*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1175 pp.
- KOLREP K.-U. & ROLLER T. 2012. A legyőzhetetlenek. *Ethos* 22(4): 23–25.
- KOVÁCS I., CSIZMAZIA K., NAGY A. & HRÁCS K. [2017]. *A hangyák. Tanári kézikönyv*. Experiential Learning and Education for Nature Awareness, (h. n.) 18 pp. + mellékletek.
- L. KELEMEN G. 2016. Utazás az Amazonas dzsungelbe! *UnIQue* 2016(10): 18–25.
- MAGYAR G., HADARICS T., SCHMIDT A., SÓS E., OLÁH J., NAGY T., VÉGVÁRI Zs. & BANKOVICS A. 2004. A Föld lúdalakú, nappali ragadozó- és lilealakú madarainak magyar nevei. *Aquila* 111: 145–165.
- MAGYAR G. & HADARICS T. 1996. Magyarország madarainak jegyzéke. *Túzok* 1(1): 42–48.
- MÁRTON J. 1804. *Magyar-Német, és Német-Magyar Lexicon, vagyis Szókönyv. Második Rész, második Darab*. Pichler Antal betűivel, Béts, 1018 pp.
- MCGAVIN G. C. 2000. *Rovarok. Pókok és más szárazföldi ízeltlábúak*. Határozó Kézikönyvek sorozat. Panemex Kft. – Grafo Kft., Budapest, 255 pp. (Fordította: ÁCS E.)
- MÓCZÁR L. (szerk.) 1950. *Állathatározó. I–II*. Közoktatásügyi Kiadóvállalat, Budapest, 798+344 pp.
- MÓCZÁR L. (szerk.) 1969. *Állathatározó. I–II*. Tankönyvkiadó, Budapest, 722+758 pp.
- MÓCZÁR L. 1977. *Kis állathatározó*. – Második kiadás. Tankönyvkiadó, Budapest, 223 pp.
- MÓCZÁR L. 1987. *Rovarbölcsők*. Gondolat Kiadó, Budapest, 186 pp.
- O. NAGY G. 2005. *Magyar szólások és közmondások*. – 9. kiadás. Akkord Kiadó, 860 pp.
- O'TOOLE Ch. 1994. *Rovarok és rokonaik*. In: Az állatvilág enciklopédiája sorozat. – Második, változtatlan kiadás. Helikon Kiadó, [Budapest], 95 pp. (Fordította: PESTHY G.)

- O'TOOLE Ch. 2008. *Rovarok*. In: Novum állatvilág enciklopédia sorozat (7). Novum Kiadó, 240 pp. (Fordította: MERKL O.)
- PASTORÁLIS G., BUSCHMANN F. & RONKAY L. 2016. Magyarország lepkéinek névjegyzéke. Checklist of the Hungarian Lepidoptera. *e-Acta Naturalia Pannonica* 12: 1–258.
- PRISZTER SZ. 1998. *Növényneveink. A magyar és a tudományos növénynevek szótára*. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 547 pp.
- REICHHOLF-RIEHM H. 1997. *Rovarok és pókszabásúak*. In: Természetkalauz sorozat. Magyar Könyvklub, Budapest, 287 pp. (Fordította: FORRÓ L.)
- SAJÓ K. [1917]. *Háború és béke a hangyaállamban*. Pallas Irodalmi és Nyomdai R.-T., Budapest, 90 pp. (Fordította: FRÜCHTL E.)
- SIMON L. 2004. A magyar állatfajnevek helyesírása. *Magyar Nyelvőr* 128(3): 313–322.
- SOMFAI E. 1959. *Hangya alkatúak. Formicoidea*. In: Magyarország Állatvilága. Fauna Hungariae 13(4). Akadémiai Kiadó, Budapest, 79 pp.
- STEGHAUS-KOVÁCS S. 2005. *Méhek, darazsak és hangyák*. In: Mi Micsoda sorozat (86.) Tessloff és Babilon Kiadó, Budapest, 48 pp. (Fordította: NÉMETH M.)
- SZABÓ J. 1914. Magyarország rabszolgatartó és élősködő hangyái. *Állattani Közlemények* 13(2): 93–105.
- SZABÓ-PATAY J. 1928. A kapus-hangya. *Természettudományi Közlöny* 60: 215–219.
- SZÉKY P. 1995. *Zoológiai értelmező szótár*. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 376 pp.
- TÓTH J. (szerk.) 1999. *Erdészeti rovartan*. Agroinform Kiadó, Budapest, 480 pp.
- UJHELYI P. 1994. *A magyarországi vadonélő emlősállatok határozója. Küllemi és csonttani bélyegek alapján*. – 2. kiadás. Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest, 188 pp.
- UJHELYI P. (szerk.) 2008. *Gerinctelenek*. – Természettudományi enciklopédia 7. Kossuth Kiadó, [Budapest], 95 pp. (Fordította: VÁGI B.)
- VARGA Z., RÓZSA L., PAPP L. & PEREGOVITS L. (szerk.) 2021. *Zootaxonómia. Az állatvilág sokfélesége*. Pars Kiadó, Nagykovácsi, 449 pp.
- VAS Z. 2017. Hártyásszárnyúak (Hymenoptera). In: BÁLDI A., CSÁNYI B., CSORBA G., ERŐS T., HORNUNG E., MERKL O., OROSZ A., PAPP L., RONKAY L., SAMU F., SOLTÉSZ Z., SZÉP T., SZINETÁR Cs., VARGA A., VAS Z., VÉTEK G., VÖRÖS J., ZÖLDI V. & ZSUGA K.: Behurcolt és invazív állatok Magyarországon. Introduced and Invasive Animals in Hungary. *Magyar Tudomány* 2017(4): 399–437.
- VÁSÁRHELYI T. & CSIBY M. 1989. *Egzotikus rovarok*. Búvár Zsebkönyvek sorozat. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 63 pp.
- WALICZKY Z., MAGYAR G., SCHMIDT A., HADARICS T., KOVÁCS G., BANKOVICS A., NAGY T., OLÁH J., SÓS E. & VÉGVÁRI Zs. 2000. A Nyugat-Palearktiszban előfordult madárfajok magyar nyelvű névjegyzéke. *Aquila* 105–106: 9–34.

Hungarian common names of ant species of Hungary and of the well-known alien species (Hymenoptera: Formicidae)

ANDRÁS ISTVÁN CSATHÓ^{1*}, LÁSZLÓ GALLÉ^{2,3}, GÁBOR LŐRINCZI²,
ANDRÁS TARTALLY⁴, FERENC BÁTHORI⁵, ÉVA KOVÁCS⁶, ISTVÁN MAAK^{2,7},
BÁLINT MARKÓ⁸, GÁBOR MÓDRA², CSABA NAGY⁹, ANNA ÁGNES SOMOGYI^{4,10}
and SÁNDOR CSŐSZ^{5,11}

¹Independent researcher, H-5830 Battonya, Hungary

²University of Szeged, Department of Ecology, Közép fasor 52, H-6726 Szeged, Hungary

³University of Szeged, Interactive Science Center, Boldogasszony sgt. 6, H-6722 Szeged, Hungary

⁴University of Debrecen, Department of Evolutionary Zoology and Human Biology,
Egyetem tér 1., H-4032 Debrecen, Hungary

⁵Evolutionary Ecology Research Group, Institute of Ecology and Botany, Centre for Ecological Research,
Alkotmány út 2–4., H-2163 Vácrátót, Hungary

⁶Kiskunság National Park Directorate, Liszt Ferenc u. 19, H-6000 Kecskemét, Hungary

⁷Museum and Institute of Zoology, Polish Academy of Sciences, ul. Wilcza 64, 00-679 Warsaw, Poland

⁸Babeş-Bolyai University, Hungarian Department of Biology and Ecology,
Klinikák u. 5–7, 400006 Cluj-Napoca, Romania

⁹Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Institute of Horticultural Science, Research Centre for
Fruit Growing, Park u. 2, H-1223 Budapest, Hungary

¹⁰Hungarian Natural History Museum, Department of Zoology, Baross u. 13, H-1088 Budapest, Hungary

¹¹MTA–ELTE–MTM Ecology Research Group, Pázmány Péter sétány 1/C, H-1117 Budapest, Hungary

*E-mail: csatho@novenynev.hu

ÁLLATTANI KÖZLEMÉNYEK (2021) 106(1–2): 47–102.

Abstract. Ants belong to the most common insects in terrestrial habitats and unsurprisingly, their abundance draws our attention. Common appearance of ants in folklore implies introduction of a large number of species names in different languages. In Hungary, many names have been employed for some species. Some of them could boast with a half dozen different names, but most of them, particularly rare species or taxa that are indifferent for laic readers, have not been named so far causing difficulties in communicating science toward a wide public appropriately. In the present paper we name all the 126 Hungarian ant species, belonging to five subfamilies, and 33 genera, according to a transparent and uniform system. The new Hungarian nomenclature of the local fauna can further form the basis of the fluent communication between scientists and the laics.

Keywords: ants, checklist, Formicidae, Hungary, Hymenoptera, vernacular names

Accepted: 30.04.2021

Published online: 04.06.2021